

I. ORGANIZACJA I ZADANIA WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORATU OCHRONY ROŚLIN I NASIENICTWA.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, wchodzący w skład zespolonej administracji wojewódzkiej działa na podstawie statutu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach nadanego Zarządzeniem nr 353/10 Wojewody Śląskiego z dnia 30 czerwca 2010 r. oraz Regulaminu organizacyjnego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa, zatwierdzonego przez Wojewodę Śląskiego w dniu 14 lutego 2011 roku oraz od 23 listopada 2016 roku jego nowej wersji.

Schemat organizacyjny Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach

<u>Wojewódzki Inspektorat w Katowicach</u>	<u>Podległe komórki organizacyjne:</u>
<ul style="list-style-type: none">– Dział Nadzoru Fitosanitarnego– Dział Ochrony Roślin i Techniki– Dział Nadzoru Nasiennego– Laboratorium Wojewódzkie– Dział Finansowy– Dział Administracyjny– Stanowisko do Spraw Kadr– Stanowisko do Spraw Obsługi Prawnej– Stanowisko do Spraw Informatyki– Stanowisko do Spraw Bezpieczeństwa i Higieny Pracy, Ochrony Przeciwpożarowej i Spraw Obronnych	<p>Oddziały WIORiN:</p> <ul style="list-style-type: none">– Bielsko – Biała– Cieszyn– Częstochowa– Gliwice– Katowice– Kłobuck– Lubliniec– Pszczyna– Racibórz– Zawiercie

Wojewódzki Inspektorat realizuje zadania określone w:

- ustawie z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2016 r. poz.2041, 2246),
- ustawie z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie (Dz. U. 2012 r. poz. 1512 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz. U. 2017 r. poz. 50),
- aktach wykonawczych do tych ustaw,
- rozporządzeniach i decyzjach organów Unii Europejskiej.

Ponadto, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach realizuje zadania określone w innych ustawach, a w szczególności w:

- ustawie z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. z 2015 r. poz. 497, z 2016 r. ;oz. 1001, 1579),
- ustawie z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. z 2015 r. poz. 806),

- ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 401),
- ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. z 2016 r. poz. 859),
- ustawie z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (Dz. U. z 2016 r. poz. 843).

Do najważniejszych zadań Inspekcji należy zaliczyć:

- 1) nadzór nad zwalczaniem organizmów kwarantannowych na terenie kraju,
- 2) kontrolę fitosanitarną importowanych i eksportowanych roślin i produktów roślinnych,
- 3) nadzór nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem środków ochrony roślin,
- 4) nadzór nad wytwarzaniem, oceną, obrotem i stosowaniem materiału siewnego.

Szczegółowe zadania przedstawiają się następująco:

- **w ramach nadzoru nad zdrowiem roślin:**
 - 1) kontrola fitosanitarna roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów, podłoży i gleby oraz środków transportu, w celu stwierdzenia występowania i rozprzestrzeniania się organizmów szkodliwych;
 - 2) ocena stanu zagrożenia roślin przez organizmy szkodliwe oraz prowadzenie ewidencji tych organizmów;
 - 3) wydawanie decyzji w sprawie zwalczania organizmów szkodliwych;
 - 4) ustalanie i doskonalenie metod oraz terminów zwalczania organizmów szkodliwych, a także zapobieganie ich rozprzestrzenianiu się;
 - 5) wydawanie świadectw fitosanitarnych, paszportów roślin i zaświadczeń oraz nadzór nad podmiotami upoważnionymi do wydawania paszportów roślin, w tym w zakresie prawidłowości ich wydawania;
 - 6) kontrola zabiegów oczyszczania, odkażania i przerobu roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów;
 - 7) nadzór nad wprowadzaniem, rozprzestrzenianiem oraz nad pracami z wykorzystaniem organizmów kwarantannowych, roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów porażonych przez organizmy kwarantanne lub nie spełniających wymagań specjalnych oraz roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów, których wprowadzanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przemieszczanie jest zakazane;
 - 8) prowadzenie rejestru przedsiębiorców;
 - 9) badania laboratoryjne roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów;
- **w ramach nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem środków ochrony roślin:**
 - 1) kontrola podmiotów prowadzących produkcję środków ochrony roślin w zakresie spełnienia wymagań określonych w przepisach o środkach ochrony roślin oraz w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009r. dotyczącym wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylającym dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG (Dz. Urz. UE L 309 z 24.11.2009, str.1, z późn.zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 1107/2009”;
 - 2) upoważnianie podmiotów do prowadzenia badań skuteczności działania środków ochrony roślin oraz kontrola w zakresie spełniania wymagań dobrej praktyki doświadczalnej w rozumieniu art. 3 pkt. 20 rozp. nr 1107/2009;

- 3) wykonywanie obowiązku organu prowadzącego rejestr działalności regulowanej w zakresie wprowadzania do obrotu lub konfekcjonowania środków ochrony roślin, w tym kontrola podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie;
- 4) kontrola składowania i przemieszczania środków ochrony roślin;
- 5) kontrola opakowań środków ochrony roślin znajdujących się w obrocie, w zakresie spełnienia wymagań określonych w przepisach o środkach ochrony roślin oraz rozporządzenia nr 1107/2009;
- 6) kontrola składu lub właściwości fizycznych, lub właściwości chemicznych środków ochrony roślin wprowadzonych do obrotu;
- 7) kontrola wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin;
- 8) kontrola reklamy środków ochrony roślin w zakresie określonym w rozporządzeniu nr 1107/2009;
- 9) kontrola stosowania środków ochrony roślin;
- 10) wykonywanie obowiązków organu prowadzącego rejestr działalności w zakresie potwierdzania sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin, w tym kontrola podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie;
- 11) upoważnianie podmiotów do prowadzenia działalności w zakresie certyfikacji w integrowanej produkcji roślin, kontrola zgodności działalności tych podmiotów z przepisami dotyczącymi integrowanej produkcji roślin oraz wykonywanie działalności w zakresie certyfikacji w integrowanej produkcji roślin;
- 12) wykonywanie obowiązków organu prowadzącego rejestr działalności w zakresie potwierdzania szkoleń w zakresie środków ochrony roślin, w tym kontrola podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie;
- 13) monitorowanie zużycia środków ochrony roślin;

I. w ramach nadzoru nad wytwarzaniem, oceną, obrotem i stosowaniem materiału siewnego:

- 1) ocena polowa, laboratoryjna i cech zewnętrznych materiału siewnego;
- 2) kontrola tożsamości materiału siewnego;
- 3) kontrola przestrzegania zasad i obowiązujących wymagań w zakresie wytwarzania, oceny, przechowywania, obrotu i stosowania materiału siewnego, w tym modyfikowanego genetycznie;
- 4) wydawanie akredytacji w zakresie pobierania próbek i oceny materiału siewnego oraz kontrola warunków ich przestrzegania;
- 5) wydawanie urzędowych etykiet i plomb oraz nadzór nad jednostkami upoważnionymi do wypełniania etykiet;
- 6) dokonywanie oceny materiału siewnego w przypadku złożenia odwołania od oceny wykonanej przez akredytowane podmioty.

II. NADZÓR NAD ZDROWIEM ROŚLIN.

2.1. Inspekcje roślin, produktów roślinnych i przedmiotów.

W województwie śląskim w 2016 r. przeprowadzono **9816** kontroli zdrowotności roślin, produktów roślinnych i przedmiotów na obecność organizmów kwarantannowych w tym zlustrowano 1358,896 hektarów, 9395,787 ton, 87823267 sztuki i 178273,522 m³. Ponadto wykonano **7211** kontroli zdrowotności roślin, produktów roślinnych i przedmiotów na obecność organizmów niekwarantannowych. Liczbę kontroli obrazuje poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba kontroli zdrowotności

Oddział	Liczba kontroli na obecność organizmów kwarantannowych	Liczba kontroli na obecność organizmów niekwarantannowych
Bielsko-Biała	1138	879
Cieszyn	500	664
Częstochowa	2112	1080
Gliwice	768	570
Katowice	435	299
Kłobuck	743	427
Lubliniec	1068	759
Pszczyna	2068	1878
Racibórz	577	420
Zawiercie	407	235
Razem	9816	7211

2.2. Zwalczanie organizmów kwarantannowych.

W wyniku prowadzonych kontroli wykryto **4** gatunki organizmów kwarantannowych występujących w **23** miejscach produkcji.

Tabela 2. Wykryte gatunki organizmów kwarantannowych w 2016 roku

Lp.	Gatunek organizmu kwarantannowego	Liczba miejsc produkcji	Liczba wykryć (porażonych prób)
1.	<i>Clavibacter michiganensis ssp.sepedonicus</i>	18	18
2.	<i>Globodera rostochiensis</i>	1	1
3.	Plum pox virus	2	2
4.	<i>Ralstonia solanacearum</i>	2	2
	Razem	23	23

W celu wyeliminowania wykrytych organizmów kwarantannowych w ramach prowadzonych postępowań administracyjnych w 2016 roku wydano **102** decyzje administracyjne, w tym:

- 27 decyzji w sprawie zwalczania organizmu *Clavibacter michiganensis ssp. sepedonicus*,

- 1 decyzja w sprawie zwalczania organizmu *Globodera rostochiensis*,
- 39 decyzji znoszących strefy zagrożenia,
- 18 decyzji wygaszających,
- 5 decyzji umarzające postępowanie,
- 9 decyzji zakazujących sprzedaży oraz wywozu ziemniaków poza gospodarstwo,
- 1 decyzję przenoszącą obowiązki na nowego posiadacza,
- 2 decyzje zmieniające.

Pod nadzorem WIORiN w Katowicach w 2016 r. znajdowały się **166** decyzje w gospodarstwach z nałożoną kwarantanną. Decyzje nadzorowano na bieżąco, co potwierdziły **237** kontrole wykonania decyzji. Od wydanych decyzji kwarantannowych nie wniesiono odwołań. Nie zaszła potrzeba egzekwowania wykonania decyzji i wydawania tytułów egzekucyjnych.

2.3. Kontrola eksportu.

W 2016 roku inspektorzy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach wystawili **457** świadectw fitosanitarnych dla eksportu i **1** świadectwo fitosanitarne reeksportowe. W ramach obsługi eksportu kontrolą fitosanitarną objęto towary wyszczególnione w poniższej tabeli:

Tabela 3. Asortyment eksportowanych i reeksportowanych towarów

Lp.	Towary skontrolowane dla potrzeb eksportu	Towar skontrolowany		
		Tony	Ilość sztuk	Metry sześciennie
1.	Owoce cytrusowe	636,084	0	0
2.	Owoce inne	3,996	0	0
3.	Owoce świeże	19,981	0	0
4.	Warzywa świeże	211,596	0	0
5.	Owoce suszone	38,774	0	0
6.	Warzywa suszone	1,293	0	0
7.	Inne produkty suszone (suszy)	848,266	0	0
8.	Inne rośliny (cięte kwiaty, gałęzie z liśćmi)	0	15	0
9.	Inne rośliny rosnące	0	277	0
10.	Drewno roślin iglastych okorowane	0	0	332,213
11.	Przedmioty i opakowania drewniane	0	2501	261,000
12.	Grzybnia	357,155	0	0
13.	Przedmioty	0	17381	0
14.	Produkty inne	133,182	605	95,672
15.	Odpady pochodzenia roślinnego (łupiny)	0,498	0	0
16.	Rośliny doniczkowe	0	20	0
17.	Materiał rozmnożeniowy (drzewka)	0	65	0
18.	Materiał rozmnożeniowy	0,018	0	0

	(nasiona)			
19.	Sadzonki ukorzeniowe bez podłoża	0	155	0
20.	Sadzonki ukorzeniowe z podłożem	0	117855	0
Razem:		2250,843	138874	688,885

2.4. Urzędowa rejestracja przedsiębiorców.

Do podstawowych zadań Inspekcji realizowanych w zakresie nadzoru nad zdrowiem roślin należy prowadzenie rejestru przedsiębiorców. Zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin do rejestru wpisywane są podmioty prowadzące uprawę, wytwarzanie, magazynowanie, pakowanie, sortowanie oraz importerzy określonych gatunków roślin, produktów roślinnych i przedmiotów podatnych na porażenie organizmami kwarantannowymi. Są to w szczególności producenci materiału rozmnożeniowego: sadzonek, drzewek, bulw, cebul, kłaczy gatunków roślin wymienionych w Załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie zapobiegania wprowadzania i rozprzestrzenianiu się organizmów kwarantannowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 127 z późn. zm.). Procedurą urzędowej rejestracji zgodnie z ww. rozporządzeniem objęci są również producenci ziemniaków konsumpcyjnych i przemysłowych oraz magazyny zbiorcze, dystrybucyjne, centra pakujące i sortujące ziemniaki.

W rejestrze przedsiębiorców prowadzonym przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach na dzień 31 grudnia 2016 r., ze względu na wymagania fitosanitarne, zarejestrowanych było 2607 podmiotów. Najwięcej zarejestrowanych podmiotów było z powodu uprawy i dystrybucji ziemniaków konsumpcyjnych. W 2016 roku wydano 294 decyzji administracyjnych dotyczących wpisu do rejestru przedsiębiorców w tym: 112 decyzji o wpis do rejestru, 168 decyzje wykreślające oraz 14 decyzji zmieniających. W tym okresie skontrolowano 2545 zarejestrowanych podmiotów, u których wykonano 2645 kontroli dokumentów.

Tabela 4. Zestawienie liczby podmiotów zarejestrowanych w poszczególnych Oddziałach

Oddział	Bielsko-Biała	Cieszyn	Częstochowa	Gliwice	Katowice	Kłobuck	Lubliniec	Pszczyna	Racibórz	Zawiercie
Liczba zarejestrowanych podmiotów	314	123	256	132	124	234	157	424	279	564

2.5. Paszportowanie roślin.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin istnieje obowiązek zaopatrywania określonych rodzajów i gatunków roślin w paszporty roślinne. Paszport roślin stanowi gwarancję, że opatrzona nim partia towaru spełnia wymagania zdrowotne i jakościowe jednolite dla wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Stanowi również potwierdzenie, że materiał roślinny został wyprodukowany przez producenta, którego miejsce produkcji było regularnie kontrolowane przez Inspekcję, a dany materiał jest wolny od organizmów kwarantannowych.

W 2016 roku wydano łącznie **83857** sztuk paszportów roślinnych potwierdzających, że materiał roślinny został wyprodukowany w miejscu produkcji regularnie kontrolowanym przez Inspekcję oraz jest wolny od organizmów kwarantannowych. Najwięcej w województwie śląskim wydano paszportów dla sadzonek roślin ozdobnych i materiału niekwalifikowanego – 47 735 sztuk w następnej kolejności dla kwalifikowanego materiału szkółkarskiego – 34 522 sztuk oraz dla sadzeniaka ziemniaka - 1600 sztuk. W sumie w województwie wydano paszporty dla 72 682 448 sztuk sadzonek i 90 ton materiału roślinnego.

2.6. Kontrola obrotu ziemniaków.

W 2016 r. na terenie województwa śląskiego w ramach kontroli obrotu ziemniaka wewnątrz kraju przeprowadzono 928 kontroli w tym:

- 322 kontrole u producentów,
 - 202 kontrole w centrach dystrybucyjnych,
 - 212 kontroli w miejscach sprzedaży do ostatecznego odbiorcy bez dalszej dystrybucji (np. sklepy, supermarkety),
 - 1 kontrole w zakładzie przetwórczym ziemniaka,
 - 1 kontrole prowadzono w ramach postępowania wyjaśniającego,
 - 57 kontroli na drodze, w czasie których skontrolowano 457 samochodów,
 - 133 kontrole na terenie giełd i targowisk, na których skontrolowano 353 podmioty.
- Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin urzędowe kontrole na drogach i w środkach transportu, w celu zapobiegania nielegalnemu wywozowi polskich ziemniaków do innych państw członkowskich Unii Europejskiej przeprowadzono we współpracy z Policją i Inspekcją Transportu Drogowego. Ogółem przeprowadzono 57 kontroli na drogach województwa śląskiego:
- 33 kontrole z ITD w trakcie których skontrolowano 275 samochodów,
 - 24 kontrole z Policją w trakcie których skontrolowano 182 samochody.

Kontrole prowadzone były pod kątem prawidłowego znakowania ziemniaków znajdujących się w obrocie, w miejscach obrotu (giełdy, targowiska), gdzie potencjalnie mogą nabywać ziemniaki podmioty z innych państw członkowskich. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości, które skutkowały wystawieniem 2 mandatów karnych za wprowadzanie do obrotu nieoznakowanych bulw ziemniaków co stanowi naruszenie art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin. W ramach obsługi wywozu ziemniaków do innych państw członkowskich Unii Europejskiej wystawiono 26 zaświadczeń o niewystępowaniu bakterii *Clavibacter michiganensis ssp. sepedonicus* w tym:

- Oddział WIORiN w Raciborzu wystawił 8 zaświadczeń do Republiki Czeskiej i 12 zaświadczeń na Słowację,

- Oddział WIORiN w Pszczynie wystawił 1 zaświadczenie do Włoch i 5 zaświadczeń do Bułgarii.

2.7. Współpraca z jednostkami naukowo-badawczymi.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach współpracuje z jednostkami naukowo - badawczymi:

- 1) Instytutem Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu,
- 2) Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie, Zakład Nasiennictwa i Ochrony Ziemiaka w Boninie,
- 3) Zakładem Ochrony i Biotechnologii Roślin Międzyuczelniany Wydział Biotechnologii UG – GUMed w Gdańsku,

Tematem współpracy z Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie były obserwacje w zakresie:

- nasilenia występowania i szkodliwość podstawowych agrofagów ziemiaka oraz zakres stosowanej ochrony chemicznej,
- monitoring form *Phytophthora infestans* odpornych na fenyloamidy,
- prognozowanie pojawu i rozwoju łodygowej formy zarazy ziemiaka.

Wśród rolników przeprowadzono badania ankietowe oraz pobrano próby roślin ziemiaka z objawami zarazy ziemiaka. W ramach współpracy z Zakładem Ochrony i Biotechnologii Roślin Międzyuczelnianym Wydziałem Biotechnologii UG – GUMed w Gdańsku pobrano do badań próby bulw z objawami mokrej zgnilizny ziemiaka.

2.8. Wykroczenia z zakresu nadzoru fitosanitarnego.

W trakcie prowadzonych kontroli z zakresu nadzoru fitosanitarnego stwierdzono nieprawidłowości, które skutkowały:

- wystawieniem 2 mandatów karnych za wprowadzanie do obrotu nieoznakowanych bulw ziemniaków, co stanowi naruszenie art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin,
- nałożeniem 2 opłat sankcyjnych za wprowadzanie do obrotu lub przemieszczanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej roślin, które są szczególnie podatne na porażenie przez organizmy kwarantannowe bez wymaganego wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Wojewódzkiego Inspektora, co stanowi naruszenie art. 12 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin.

2.9. Rejestracja występowania i sygnalizacja zwalczania organizmów niekwarantannowych.

W 2016 roku na terenie województwa wykonano 3144 obserwacji występowania organizmów niekwarantannowych.

Na terenie województwa śląskiego Oddziały WIORiN w Katowicach prowadziły monitoring plantacji zbóż pod kątem występowania: fuzariozy kłosów zbóż (*Fusarium* spp.), sporyszu zbóż i traw (*Claviceps purpurea*), śnieci cuchnącej pszenicy (*Tilletia caries*), śnieci karłowej pszenicy (*Tilletia controversa*) oraz główki liściowej pszenicy (*Urocystis agropyri*). Obserwacje prowadzone były na potrzeby realizacji porozumienia w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego upraw pod kątem patogenów wytwarzających

mykotoksyny (sporysz zbóż i traw (*Claviceps purpurea*) i fuzarioza kłosów zbóż (*Fusarium spp.*).

Rejestracja występowania organizmów niekwarrantannowych prowadzona była w oparciu o wykaz upraw ważnych gospodarczo ustalony przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach. W wyniku obserwacji określano głównie procent porażenia tj. ilość roślin opanowanych, porażonych lub uszkodzonych przez agrofaga w stosunku do ogólnej ilości roślin obserwowanych. Stan fitosanitarny roślin uprawnych w województwie śląskim w roku 2016 przedstawia tabela poniżej.

Tabela. 4. Procent porażenia upraw przez agrofagi objęte w 2016 r. rejestracją szczegółową na terenie działania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach.

Rośliny	Nazwa agrofaga – roślina uprawna	Rodzaj uszkodzeń	Średni procent porażenia [%]
zbożowe	Mączniak prawdziwy zbóż i traw – pszenica ozima	porażonych źdźbeł	16
	Septorioza plew pszenicy – pszenica ozima	porażonych kłosów	7
	Zgorzel podstawy źdźbła pszenicy – pszenica ozima	porażonych źdźbeł	5
	Łamliwość podstawy źdźbła pszenicy – pszenica ozima	porażonych źdźbeł	4
	Rdza brunatna pszenicy – pszenica ozima	porażonych źdźbeł	4
	Fuzariozy – pszenica ozima	porażonych kłosów	8
	Mszyca czeremchowo – zbożowa – pszenica ozima	opanowanych źdźbeł	5
	Mszyca zbożowa – pszenica ozima	opanowanych źdźbeł	6
	Skrzypionki – pszenica ozima	uszkodzonych źdźbeł	11
	Pryszczarek zbożowiec – pszenica ozima	uszkodzonych źdźbeł	1
	Omacnica prosowianka - kukurydza	uszkodzonych roślin	6
	Ploniarka zbożówka - kukurydza	uszkodzonych roślin	3
okopowe	Zaraza ziemniaka - ziemniak	porażonych roślin	21
	Stonka ziemniaczana - ziemniak	uszkodzonych roślin	10
przemysłowe	Sucha zgnilizna kapustnych – rzepak ozimy	porażonych roślin	4
	Słodyszek rzepakowy – rzepak ozimy	uszkodzonych pąków	9

	Chowacz podobnik – rzepak ozimy	uszkodzonych łuszczyn	5
	Chowacz brukwiaczek - rzepak	uszkodzonych roślin	2
	Chowacz czterozębny - rzepak	uszkodzonych roślin	3
	Pryszczarek kapustnik – rzepak ozimy	uszkodzonych łuszczyn	4
sadownicze	Owocówka jabłkówekczka – jabłoń	uszkodzonych owoców	7
	Parch jabłoni - jabłoń	porażonych liści	9
	Parch jabłoni - jabłoń	porażonych owoców	7
	Owocnica jabłkowa – jabłoń	uszkodzonych zawiązków	2
	Owocówka śliwkówekczka – śliwa	uszkodzone owoce	4
	Owocnice śliwowe – śliwa	uszkodzonych zawiązków	8
	Brunatna zgnilizna drzew pestkowych - śliwa	porażonych owoców	4

Wszystkie obserwacje zostały wprowadzane do Zintegrowanego Systemu Informatycznego w Ochronie Roślin i Nasiennictwie. Na stronie sygnalizacji internetowej zamieszczono 22 tytuły komunikatów sygnalizacyjnych w tym 18 tytułów komunikatów dla roślin rolniczych i 6 tytułów komunikatów dla roślin sadowniczych.

Wyniki wysłano w formie raportów do Zakładu Metod Prognozowania Agrofagów i Ekonomiki Ochrony Roślin Instytutu Ochrony Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego w Poznaniu i jest materiałem źródłowym tworzonej bazy danych na terenie całego kraju.

III. DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA.

3.1. Działalność diagnostyczna w zakresie badań fitosanitarnych.

Głównym celem działalności diagnostycznej w zakresie badań fitosanitarnych jest przeprowadzenie szczegółowej oceny zdrowotności próbek roślin, produktów roślinnych i przedmiotów. Polega ona na wykryciu obecności, wyodrębnieniu i identyfikacji organizmów szkodliwych dla roślin i produktów roślinnych, z zastosowaniem metod podstawowych i specjalistycznych. Dotyczy to przede wszystkim wszelkich agrofagów podlegających obowiązkowi zwalczania notowanych w Polsce oraz innych agrofagów o znaczeniu gospodarczym.

Badania próbek wykonuje się w laboratoriach oddziałów i w Laboratorium Wojewódzkim. W laboratoriach oddziałów wykonuje się badania z zastosowaniem metod podstawowych. Badania specjalistyczne, wymagające użycia specjalistycznego sprzętu oraz specyficznych surowic i odczynników wykonywane są w Laboratorium Wojewódzkim.

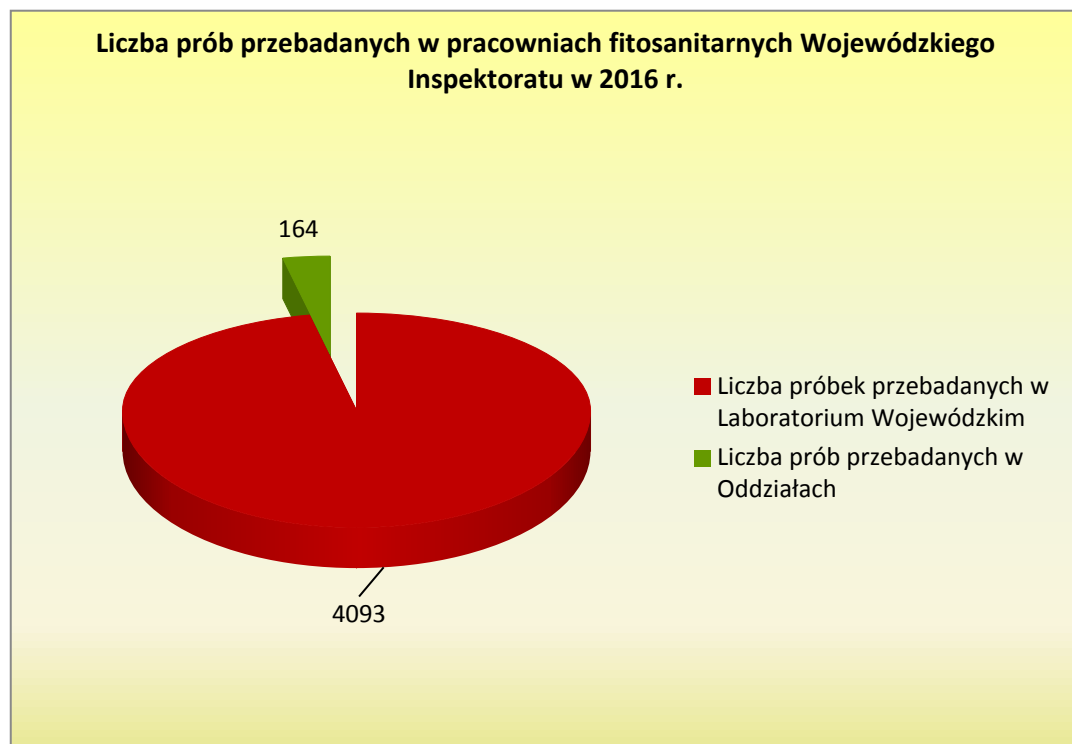
Laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu wykonuje analizy prób według metodyk opracowanych i zatwierdzonych przez Europejską Organizację Ochrony Roślin (EPPO). Metodyki te spełniają zasady bezpieczeństwa fitosanitarnego oraz wymagania Dobrej Praktyki Laboratoryjnej (GLP), a obecnie dostosowywane są do wdrożonego w Laboratorium Wojewódzkim Systemu Zarządzania Jakością w Laboratorium ISO 17025. W dniu 19.03.2010r. Laboratorium Wojewódzkie otrzymało certyfikat akredytacji potwierdzający spełnienie wymagań normy PN-EN ISO:IEC 17025:2005.

Do głównych badań wykonywanych w Laboratorium Wojewódzkim należą:

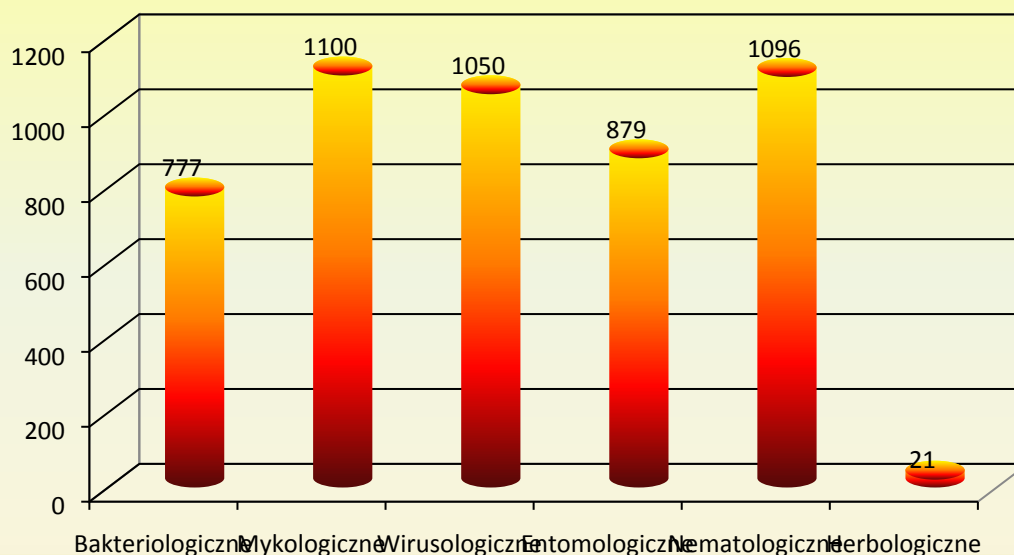
- 1) wykrywanie wiroidów w materiale roślinnym metodą elektroforezy powrotnej w żelu poliakrylamidowym (R-PAGE),
- 2) wykrywanie wirusów w materiale roślinnym testem ELISA,
- 3) wykrywanie nicieni wolno żyjących i wytwarzających cysty przy użyciu automatycznego ekstraktora do cyst i aparatu Oostenbrinka,
- 4) wykrywanie patogenów przy użyciu roślin testowych w warunkach kontrolowanej wilgotności i temperatury przy użyciu fitotronu,
- 5) wykrywanie zarodni grzyba *Synchytrium endobioticum* w glebie i podłożach uprawowych z zastosowaniem wstrząsarek wibracyjnych,
- 6) identyfikacja nicieni, bakterii oraz grzybów przy użyciu wysokiej klasy sprzętu optycznego.

W 2016 roku w Laboratorium Wojewódzkim wdrożono metodę PCR w celu wykrywania i identyfikacji wiroidów *Potato Spindle Tuber Viroid* (PSTVd) i *Chrysanthemum stunt viroid* (CSVd) oraz fitoplazm *Apple proliferation* MLO i *Pear decline* MLO.

Struktura oraz ilość prób przebadanych na obecność poszczególnych grup organizmów w roku 2016.

**Liczba prób przebadanych w pracowniach fitosanitarnych (w rozbiciu na typ badań)
Wojewódzkiego Inspektoratu w 2016 r.**

W roku ubiegłym zanotowano zwiększenie ilości przebadanych prób (o ponad 300) w stosunku do roku 2015. Istotnym powodem wzrostu liczby prób badanych w Laboratorium Wojewódzkim jest wdrożenie dodatkowej metody badawczej (metoda PCR).

W roku 2016 z zastosowaniem metody PCR przebadano:

- 32 próby na obecność *Potato Spindle Tuber Viroid* (PSTVd) - wrzecionowatość bulw ziemniaka,
- 15 prób roślin chryzantemy na obecność *Chrysanthemum stunt viroid* (CSVd),
- 142 próby na obecność *Apple proliferation* MLO,
- 22 próby na obecność *Pear decline* MLO.

Znaczący wpływ na wzrost liczby przebadanych prób miało również wykrycie po raz pierwszy w Polsce bakterii *Ralstonia solanacearum* na różach, co zaowocowało monitoringowym pobieraniem prób. W roku 2016 przebadano 96 prób roślin róży na obecność *Ralstonia solanacearum*.

Ważnym zadaniem realizowanym w roku ubiegłym były badania prób ziemniaków sadzeniaków i konsumpcyjnych na obecność *Clavibacter michiganensis ssp. sepedonicus* (Cms). Zgodnie z wytycznymi badaniami objęte były:

- ziemniaki sadzeniaki i pozostałe ziemniaki w gospodarstwach produkujących sadzeniaki (100%),
- wszystkie ziemniaki w gospodarstwach gdzie wykryto Cms (100%),
- ziemniaki inne niż sadzeniaki – u zarejestrowanych producentów (10%).

W roku ubiegłym Laboratorium Wojewódzkie przebadano 629 prób ziemniaków i wykonało 808 analiz na obecność bakterii w ziemniakach. Wykorzystano do tych badań różnorodne metody analityczne, między innymi:

- metodę immunofluorescencji pośredniej (IF) z zastosowaniem przeciwciał poliklonalnych,
- metodę FISH,
- metodę hodowlaną,
- test biologiczny,
- test patogeniczności.

Test biologiczny jest testem wykonywanym na roślinach oberżyny, zaszczipionych ekstraktem z bulw ziemniaków, które przez okres 4 tygodni w warunkach kontrolowanej wilgotności, długości dnia i nocy uprawiane są jako podłoże do namnażania bakterii patogenicznych.

W roku 2016 w laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu przebadano w ramach monitoringu na *Synchytrium endobioticum* 720 prób gleby, pochodzących z 233 pól z terenu województwa śląskiego. W kierunku *Synchytrium endobioticum* przebadano także 57 prób podłoża uprawowych (towarzyszących rosącym roślinom wysyłanym na eksport) oraz 86 prób gleby przyjętych na zlecenie producentów.

Prowadzono także monitoring materiału szkółkarskiego roślin ozdobnych (rododendrony, wrzosi i wrzośce, klony, dęby i inne) na obecność *Phytophthora ramorum*.

Wśród badań wirusologicznych głównym zadaniem w 2016 roku było przebadanie prób materiału szkółkarskiego roślin owocowych i ozdobnych. Przebadano 793 próby liści z rodzaju *Prunus* na obecność Plum Pox Virus (PPV), wykonując tyle samo analiz z zastosowaniem testu Elisa. Ponadto w roku ubiegłym przebadano 13 prób z zastosowaniem metody elektroforezy powrotnej (R-PAGE) na obecność *Potato Spindle Tuber Viroid* (PSTVd).

W zakresie badań nematologicznych w 2016 roku przebadano 866 prób gleby przed założeniem plantacji rozmnożeniowych ziemniaka, roślin sadowniczych i ozdobnych oraz w ramach monitoringu na obecność *Globodera* spp. oraz 19 prób gleby na obecność nicieni z rodzaju *Longidorus* i *Xiphinema* pod nowe nasadzenia materiału szkółkarskiego roślin z rodzaju *Prunus*, *Rubus* i *Fragaria*.

Kontynuowany był również monitoring drzewostanów iglastych na obecność zagrażającego Polsce nicienia *Bursaphelenchus xylophilus* (węgorz sosnowiec), zgodnie z wytycznymi wskazanymi przez EPPO w celu zapobieżenia jego rozpowszechnianiu się w Europie. W laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu przebadano w tym celu 184 próby drewna pobrane z terenu województwa.

Laboratorium Wojewódzkie oprócz badań wynikających z zadań Inspekcji wykonuje również badania prób na obecność organizmów szkodliwych zleczone przez producentów i na zlecenie innych Wojewódzkich Inspektoratów. W roku 2016 przebadano 40 prób na zlecenie.

3.2. Ocena jakości materiału siewnego

Ocena jakości materiału siewnego jest podstawowym elementem utrzymania produkcji rolniczej na właściwym poziomie. Ostatecznym celem, dla którego bada się nasiona jest określenie ich wartości jako materiału przeznaczonego do siewu.

Informacje o wartości siewnej nasion niezbędne są w różnych działach produkcji rolniczej, w przechowywaniu i przetwórstwie nasion, w handlu nasiennym oraz bezpośrednio rolnikom.

Szczegółowy zakres określający wymagania dotyczące jakości materiału siewnego zawarty jest w Ustawie o nasiennictwie oraz stosownych Rozporządzeniach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ocena laboratoryjna prób nasion

Pracownia Oceny Nasion przeprowadza badania zgodnie z metodyką Międzynarodowych Przepisów Oceny Nasion (ISTA). Przepisy te są dokumentem normalizującym procedury badawcze oceny materiału siewnego w krajach Unii Europejskiej, są też znane i uznane poza Unią Europejską.

W Pracowni Oceny Nasion wykonuje się następujące rodzaje badań nasion:

- czystość,
- zawartość innych nasion,
- zdolność kiełkowania,
- żywotność metodą tetrazolinową,
- wilgotność metodą suszarkową,
- masa 1000 nasion,
- zawartość pośladu.

Celem poprawienia jakości badań podstawowe metody badawcze, tzn. czystość, zdolność kiełkowania i zawartość nasion obcych, objęte są od 19.03.2010 roku akredytacją ISO 17025.

Wykonanie zadań Pracowni Oceny Nasion w zakresie oceny laboratoryjnej materiału siewnego w 2016 r. oraz porównanie z 2015 r. i z planem na 2016 r. ilustruje poniższa tabela.

Lp.	Grupa nasion (prób)	Ilość prób przebadanych w 2015 r.	Ilość prób przebadanych w 2016 r.	Plan badań prób na 2016r.
1.	Zboża jare i ozime	181	164	200
2.	Strączkowe	2	0	5
3.	Oleiste i włókniste	0	1	0
4.	Inne	1	5	0
	Ocena pierwotna razem	184	170	205
5.	Ocena powtórna	6	5	20
6.	Ocena okresowa	198	218	180
7.	Ocena kontrolna	453	390	420
8.	Próby zlecone poza oceną urzędową	28	28	30
	RAZEM:	869	811	855

Omówienie tabeli:

W 2016 roku w Pracowni Oceny Nasion poddano ocenie laboratoryjnej 170 partii materiału siewnego pobranego do oceny pierwotnej, tj. o 14 partii materiału siewnego mniej niż w roku 2015. Zmniejszenie ilości przebadanych partii w ocenie pierwotnej spowodowane jest możliwością wykonywania tych badań dla materiału elitarnego przez laboratoria akredytowane przedsiębiorstw nasiennych.

Zmalała ilość przebadanych w 2016 roku prób. Mniejsza liczba prób przebadanych w ocenie laboratoryjnej w porównaniu do roku ubiegłego wynika z możliwości wykonywania badań materiału elitarnego przez laboratoria akredytowane.

Liczba prób przebadanych w ocenie okresowej (remanenty) wzrosła z 198 prób w roku 2015 do 218 w roku 2016.

W 2016 roku próbobiorcy urzędowi w ramach kontroli obrotu materiałem siewnym pobrali 390 prób do oceny kontrolnej. Ilość pobranych w 2016 prób kontrolnych jest mniejsza niż liczba prób kontrolnych pobranych w 2015 roku.

Poza wymienionymi rodzajami prób przebadanymi w 2016 roku, wydano 11 świadectw dla mieszanek zakwalifikowanych na podstawie świadectw składników, co zwiększa całkowitą liczbę dokumentów wydanych po ocenie w Pracowni Oceny Nasion w 2016 roku do **822 prób**.

Pobieranie prób do badań oceny tożsamości odmianowej

Zadania	2015 rok	2016 rok	Plan na 2016 rok
Próby pobrane i przekazane do oceny tożsamości odmianowej	139 szt.	138 szt.	w/g wpływu

Ilość prób pobranych do oceny tożsamości i czystości odmianowej oraz przekazanych do stacji Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych w 2016 roku przez Pracownię Oceny Nasion jest porównywalna z rokiem 2015 i wyniosła 138 prób.

Kontrola akredytacji dotyczącej wypełniania etykiet urzędowych

Do zadań Pracowni Oceny Nasion należy prowadzenie nadzoru nad podmiotami posiadającymi akredytację do wypełniania etykiet urzędowych. W ramach tego nadzoru przeprowadzono pięć kontroli sprawdzających prawidłowość wypełniania warunków w/w akredytacji za okres 2016 roku.

W 2016 roku sprzedano do zadrukowania 110 000 sztuk etykiet urzędowych.

Etykiety urzędowe

Pracownia Oceny Nasion zajmuje się również wypełnianiem etykiet urzędowych dla materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych. W roku 2016 wydrukowano **30 876 sztuk etykiet urzędowych** dla materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych.

3.3 Międzylaboratoryjne badania porównawcze.

Laboratorium Wojewódzkie w Katowicach corocznie uczestniczy w cyklu Międzylaboratoryjnych Badań Porównawczych, których celem jest określenie zdolności i sprawności laboratorium w zakresie wykonywanych badań oraz ocena umiejętności personelu laboratorium. W 2016 roku Laboratorium wzięło udział w 8 badaniach. We wszystkich badaniach uzyskało wynik zadowalający.

3.4. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

W ramach procesu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, pracownicy laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu systematycznie uczestniczą w szkoleniach organizowanych przez Centralne Laboratorium GIORiN w Toruniu oraz instytuty branżowe. W 2016 roku pracownicy Laboratorium Wojewódzkiego brali udział 19 szkoleniach specjalistycznych.

3.5. Wdrażanie Systemów Zarządzania Jakością.

W roku 2006 tutejszy Inspektorat wdrożył System Zarządzania Jakością i uzyskał certyfikat zgodności jego funkcjonowania zgodnie z normą PN – EN ISO 9001: 2001. Kolejnym etapem było wdrożenie systemu zarządzania laboratorium zgodnie z normą PN – EN ISO 17025: 2005 i uzyskanie akredytacji na wybrane metody badawcze. W marcu 2009 roku został złożony do PCA wniosek o udzielenie akredytacji. W grudniu 2009 roku została przeprowadzona ocena akredytacyjna.

Po ocenie akredytacyjnej, w dniu 19.03.2010 r. Laboratorium Wojewódzkie otrzymało certyfikat akredytacji potwierdzający spełnienie wymagań normy PN-EN ISO:IEC 17025:2005.

Zakres akredytacji obejmuje 12 metod badawczych wymienionych poniżej:

Badane obiekty / Grupa obiektów	Badane cechy i metody badawcze	Normy i/lub udokumentowane procedury badawcze
Materiał roślinny - bulwy	Obecność bakterii <i>Clavibacter michiganensis ssp. sepedonicus</i> . Test immunofluorescencji pośredniej (IF) Test FISH (ang. Fluorescent In Situ Hybridisation) Test biologiczny Test patogeniczności Metoda hodowlana	DK 2006/56/WE z dnia 12.06.2006 r. Załącznik I (z wyłączeniem pkt.6, 9.1, 9.3, 9.5, 9.6) Załącznik II
	Obecność bakterii <i>Ralstonia solanacearum</i> Test immunofluorescencji pośredniej(IF)	DK 2006/63/WE z dnia 14.07.2006 Załącznik II, Sekcja III.A.1 Sekcja VI.A.5
Materiał roślinny	Obecność wirusa PPV (Plum Pox Virus) Test DAS ELISA	PB/W-02.00.00 wyd. 4 z dnia 19.11.2012 r.
Materiał roślinny	Obecność wiroidów PSTVd i CSVd Elektroforeza powrotna	PB/W-03.00.00 wyd. 2 z dnia 24.01.2011 r.
Gleba i podłoża uprawowe	Obecność zarodni przetrwalnikowych grzyba <i>Synchytrium endobioticum</i> Metoda Jellema	PB/M-01.00.00 wyd. z dnia 06.12.2010 r.

Gleba i podłoża uprawowe	<u>Obecność nicieni <i>Globodera spp.</i> oraz ich oznaczanie do gatunku</u> Metoda ekstrakcji z zastosowaniem automatycznego ekstraktora cyst Metoda mikroskopowa (morfologiczno-metryczna)	PB/N-01.00.00 wyd. 3 z dnia 09.12.2011 r.
	<u>Obecność nicieni <i>Xiphinema spp.</i> i <i>Longidorus spp.</i></u> Metoda ekstrakcji z zastosowaniem aparatu Oostenbrinka Metoda mikroskopowa (morfologiczno-metryczna)	PB/N-02.00.00 wyd. 3 z dnia 19.09.2013 r.
Drewno	<u>Obecność nicieni <i>Bursaphelenchus spp.</i></u> Metoda ekstrakcji nicieni z drewna Metoda mikroskopowa (morfologiczno-metryczna)	PB/N-03.00.00 wyd. 5 z dnia 09.12.2011 r.
Owady	<u>Identyfikacja owadów do gatunku <i>Diabrotica virgifera</i></u> Metoda mikroskopowa (morfologiczno-metryczna)	PB/E-01.00.00 wyd. 2 z dnia 16.06.2009 r.
Nasiona roślin	<u>Zdolność kiełkowania nasion</u> Metoda makroskopowa	PB/PON-03.00.00 wyd. 3 z dnia 09.12.2011 r.
	<u>Liczba nasion obcych w materiale siewnym</u> Metoda makroskopowa	PB/PON -02.00.00 wyd. 2 z dnia 17.06.2009 r.
	<u>Czystość nasion</u> Metoda makroskopowa	PB/PON -01.00.00 wyd. 3 z dnia 09.12.2011 r.

Jest to największa liczba akredytowanych metod badawczych w Polsce wśród Laboratoriów Wojewódzkich WIORiN. Akredytacja laboratorium jest konieczna, aby zapewnić laboratorium wiarygodność wyników badań wykonywanych dla podmiotów krajowych i zagranicznych.

IV. NADZÓR NAD OCHRONĄ ROŚLIN I TECHNIKĄ

4.1. Rejestrowanie przedsiębiorców prowadzących obrót lub konfekcjonowanie środków ochrony roślin.

W ramach nadzoru nad obrotem i konfekcjonowaniem środków ochrony roślin WIORiN w Katowicach prowadzi rejestr przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu lub konfekcjonowania tych środków. Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o środkach ochrony roślin (Dz.U. 2017 r. poz. 50) i ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2016 r. poz. 1829 z późn. zm.) przedsiębiorca wpisany jest do rejestru działalności regulowanej, prowadzonego przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa właściwego ze względu na siedzibę przedsiębiorcy. Zgodnie z wymogami ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wszyscy przedsiębiorcy prowadzący działalność regulowaną w zakresie wprowadzania do obrotu lub konfekcjonowania środków ochrony roślin są wpisani do Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej – CEIDG.

Na dzień 31.12.2016 r. łączna liczba przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu lub konfekcjonowania tych środków wynosiła 395 przedsiębiorców.

W okresie sprawozdawczym na terenie województwa śląskiego wpisano do rejestru 20 nowych przedsiębiorców oraz wykreślono 16 dotychczas działających. Każdy z podmiotów gospodarczych prowadzi swoją działalność w punktach obrotu, które znajdują się na terenie woj. śląskiego lub poza nim. Ponadto 19 przedsiębiorców z innych województw posiada punkty obrotu na terenie działania tut. Inspektoratu. Produkcja środków ochrony roślin odbywa się w 4 zakładach, a konfekcjonowanie w 6. Obrót środkami ochrony roślin prowadzony jest w 24 hurtowniach oraz 414 punktach detalicznych.

4.2. Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu, konfekcjonowaniem i stosowaniem środków ochrony roślin.

Kontrole realizowane w ramach nadzoru

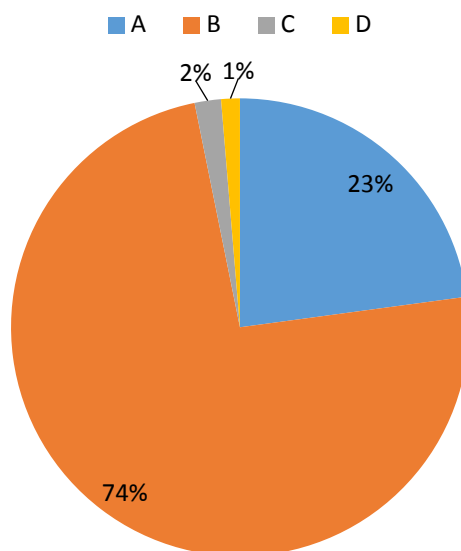
Na podstawie art. 80 ustawy o ochronie roślin oraz zgodnie z Zarządzeniem Nr 6/2014 Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa z dnia 22 września 2014 r. w sprawie zasad kontroli z zakresu ochrony roślin i techniki, w okresie sprawozdawczym pracownicy Inspekcji przeprowadzili kontrole w ramach nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu (A) i stosowaniem środków ochrony roślin (B). Ponadto przeprowadzono kontrole u przedsiębiorców/podmiotów prowadzących badania sprzętu do stosowania środków ochrony roślin (C) oraz u przedsiębiorców/podmiotów prowadzących szkolenia dotyczące środków ochrony roślin (D). Szczegółowy podział przeprowadzonych kontroli przedstawia poniższa tabela.

Ilość przeprowadzonych kontroli w 2016 r.

Rodzaj kontroli	Kontrole	Rekontrole	Ogółem
A – kontrole u producentów środków, w punktach konfekcjonowania środków ochrony roślin, w hurtowniach, magazynach, punktach obrotu detalicznego, na targowiskach i innych miejscach gdzie mógł być prowadzony obrót środkami ochrony roślin, zaprawionym materiałem siewnym	283	12	295
B – w gospodarstwach wysoko produkcyjnych oraz tych, w których stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości środków ochrony roślin, w punktach zaprawiania materiału siewnego, w miejscach wykonywania zabiegów dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji przy użyciu środków ochrony roślin, w gospodarstwach prowadzących integrowaną produkcję, w miejscach poza rolniczego stosowania środków ochrony roślin	939	15	954
C – u przedsiębiorców/podmiotów wykonujących działalność w zakresie potwierdzania sprawności technicznej sprzętu do stosowania środków ochrony roślin w siedzibie oraz w trakcie badań sprzętu	24	0	24

D – u przedsiębiorców/podmiotów prowadzących szkolenia ustawowe z zakresu ochrony roślin w siedzibie oraz w trakcie szkoleń	17	0	17
Razem	1263	27	1290

Procentowy udział ww. kontroli przedstawia się następująco:

Kontrole obrotu środkami ochrony roślin

W ramach przeprowadzonych w 2016 r. kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu i konfekcjonowania środków ochrony roślin inspektorzy WIORiN w Katowicach stwierdzili 41 nieprawidłowości. Zestawienie nieprawidłowości zawiera poniższa tabela.

Nieprawidłowość	Liczba stwierdzonych nieprawidłowości
Sprzedaż środka niedopuszczonego po utracie ważności zezwolenia MRiRW	14
Sprzedaż środka osobie nieposiadającej zaświadczenia o ukończeniu szkolenia	5
Brak wydzielonego miejsca do przechowywania środków ochrony roślin niedopuszczonych do obrotu	5
Sprzedaż środka z nieaktualną etykietą/ informacje umieszczone w sposób nietrwały	4
Obrót środkami ochrony roślin po upływie terminu ich ważności (przeteterminowane)	4
Brak kompletnej dokumentacji dot. środków ochrony roślin	4
Reklama preparatu sugerująca, że jest to środek ochrony roślin	2

Brak szkoleń w zakresie doradztwa dot. środków ochrony roślin osoby prowadzącej obrót środkami ochrony roślin	2
Sprzedaż środków w pomieszczeniach, w których jest prowadzona sprzedaż żywności	1

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości wydano ogółem 9 decyzji administracyjnych, które dotyczyły:

- wycofania z obrotu środków ochrony roślin niedopuszczonych do obrotu (2 decyzje),
- wycofania środków ochrony roślin z obrotu oraz nałożenia opłaty sankcyjnej za sprzedaż środków niedopuszczonych do obrotu (4 decyzje na ogólną kwotę 1836,90 zł),
- nałożenia opłaty sankcyjnej za sprzedaż środków niedopuszczonych do obrotu (2 decyzje na ogólną kwotę 10 795,84 zł),
- umorzenia decyzji o wycofaniu środków ochrony roślin z obrotu z powodu zwrotu przez przedsiębiorcę zakwestionowanych środków do producenta.

Ponadto nałożono 10 mandatów karnych na ogólną kwotę 2350 zł.

Kontrola składu i właściwości fizykochemicznych środków ochrony roślin

W ramach prowadzonych kontroli obrotu pobierane są próby środków ochrony roślin, zgodnie z harmonogramem ustalonym przez Główny Inspektorat. W 2016 r. na terenie województwa śląskiego pobrano 10 prób różnego asortymentu środków ochrony roślin. Pobrane próby zostały przekazane do Instytutu Ochrony Roślin Państwowego Instytutu Badawczego, Oddział w Sośnicowicach, gdzie zostały przebadane pod kątem spełniania wymogów jakościowych, zatwierdzonych w procesie rejestracji środka. Na podstawie otrzymanych atestów analitycznych stwierdzono, że wszystkie pobrane środki spełniały wymagane parametry.

Kontrola stosowania środków ochrony roślin

W ramach przeprowadzonych w 2016 r. kontrolach w zakresie stosowania środków ochrony roślin inspektorzy WIORiN w Katowicach stwierdzili 49 nieprawidłowości. Zestawienie nieprawidłowości przedstawia poniższa tabela.

Nieprawidłowość	Liczba stwierdzonych nieprawidłowości
Stosowanie środków ochrony roślin niezgodnie z etykietą	11
Brak zaświadczenia o ukończeniu szkolenia z zakresu stosowania środków ochrony roślin	15
Niewłaściwe prowadzenie dokumentacji wykonywanych zabiegów środkami ochrony roślin	6
Brak zaświadczenia o sprawności technicznej opryskiwacza	14

Stosowanie środków ochrony roślin w miejscach zabronionych	1
Stosowanie środków ochrony roślin niedopuszczonych do stosowania przez MRiRW	1
Stosowanie środków ochrony w sposób stwarzający zagrożenie dla zdrowia ludzi, zwierząt i środowiska	1

Za nieprzestrzeganie przepisów prawnych w zakresie stosowania środków ochrony roślin oraz w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami nałożono 26 mandatów karnych na łączną kwotę 4150 zł.

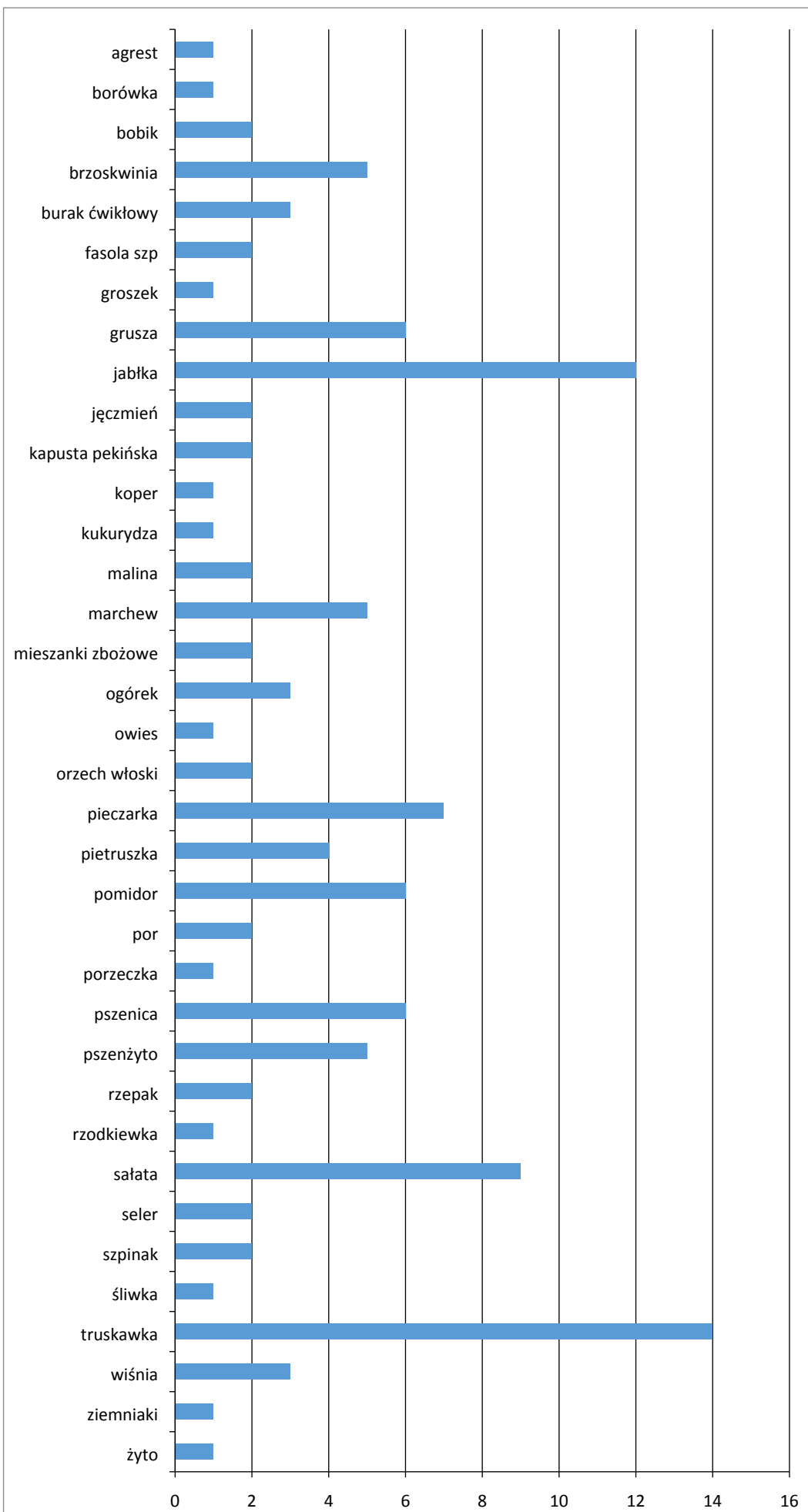
Kontrola pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych

W ramach prowadzonych kontroli stosowania środków ochrony roślin pobrane zostały w gospodarstwach próby płodów rolnych do badania pozostałości środków ochrony roślin, w zakresie urzędowej kontroli pozostałości środków ochrony roślin. Zgodnie z harmonogramem prób przekazanych przez Główny Inspektorat, badaniem kontrolnym objęto 36 upraw. Próby zostały przekazane do:

- Centralnego Laboratorium w Toruniu,
- Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach
- Instytutu Ochrony Roślin w Sońnicowicach,
- Instytutu Ochrony Roślin w Białymstoku,
- Instytutu Ochrony Roślin w Poznaniu.

Łącznie pobrano 121 prób płodów rolnych, w tym 1 próbę z uprawy ekologicznej (borówka amerykańska). Badania przeprowadzone przez upoważnione laboratoria wykazały, że w 2 próbach kapusty pekińskiej stwierdzono przekroczenie najwyższych dopuszczalnych pozostałości środków ochrony roślin niedopuszczonych do stosowania w danej uprawie. W 11 próbach zastosowano środki ochrony roślin niedozwolone do stosowania w tych uprawach. W tych przypadkach nałożono mandaty karne za zastosowanie środka niezgodnie z etykietą oraz skierowano do sądu 1 wniosek o ukaranie.

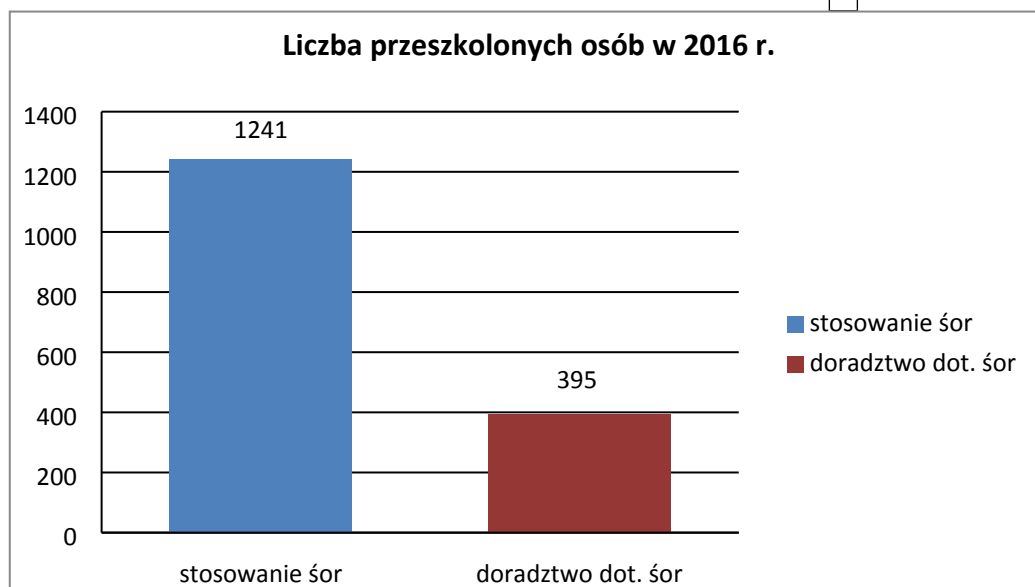
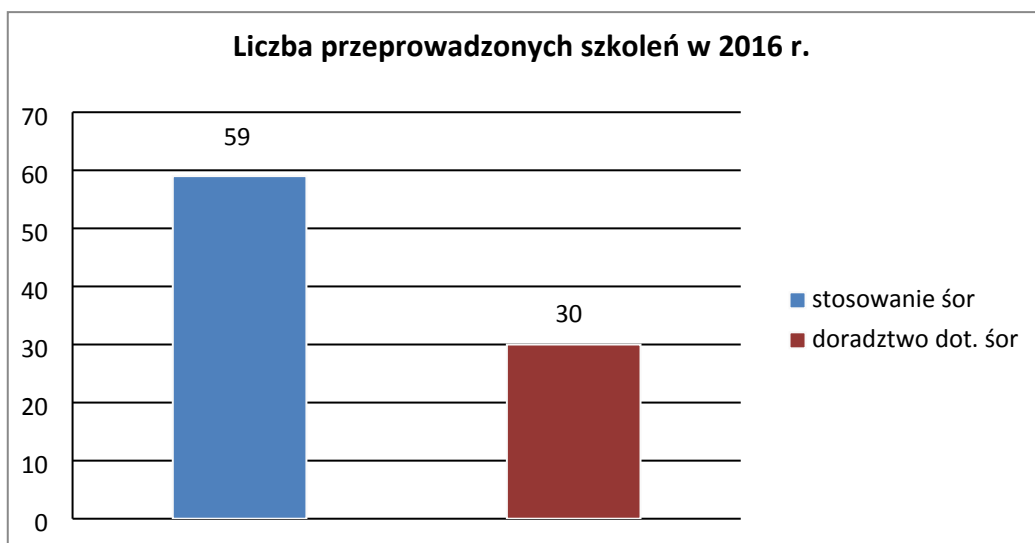
W próbie z uprawy ekologicznej nie wykryto pozostałości środków ochrony roślin. Zestawienie wszystkich pobranych prób płodów rolnych w 2016 r. przedstawia poniższy wykres.

4.3. Kontrole przedsiębiorców/podmiotów prowadzących szkolenia w zakresie środków ochrony roślin.

Ustawa o środkach ochrony roślin nakłada na osoby prowadzące działalność gospodarczą w zakresie obrotu lub konfekcjonowania środków ochrony roślin oraz na osoby stosujące środki ochrony roślin obowiązek ukończenia szkolenia. Szkolenia prowadzone są przez przedsiębiorców/podmioty wpisanych do rejestru wykonujących działalność w zakresie prowadzenia szkoleń dotyczących:

- doradztwa dot. środków ochrony roślin (A),
- stosowania środków ochrony roślin (B),
- integrowanej produkcji (IP).

Na dzień 31.12.2016 r. na terenie woj. śląskiego wpisanych było do rejestru 13 przedsiębiorców i 4 podmioty prowadzące szkolenia w zakresie środków ochrony roślin. Poniżej przedstawiono ilość szkoleń i ilość przeszkolonych osób w roku 2016.

4.4. Potwierdzanie sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin.

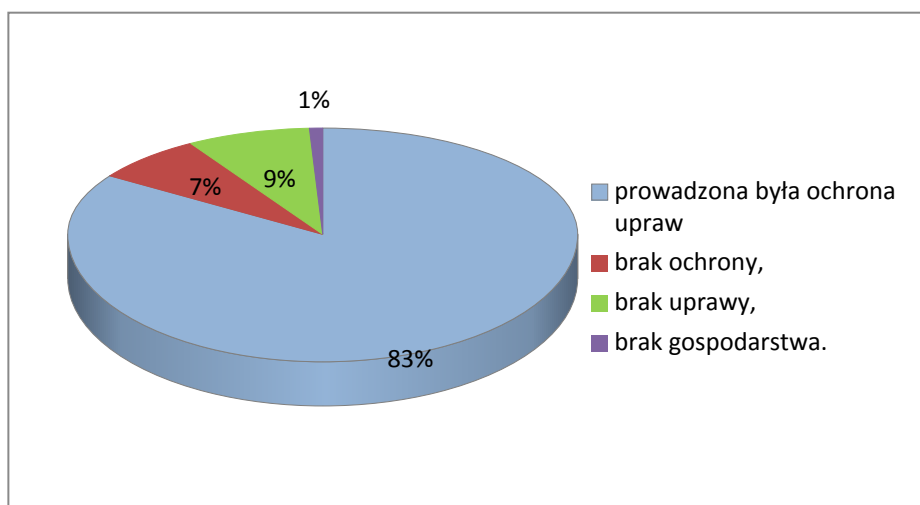
Na terenie województwa śląskiego zewidencjonowano ogółem 7776 opryskiwaczy (w tym 7647 polowych, 116 sadowniczych, 9 kolejowych, 2 szklarniowe i 2 zaprawiarki do nasion). W roku 2016 przedsiębiorcy i podmioty potwierdzający sprawność techniczną sprzętu z terenu województwa śląskiego przebadali 2351 opryskiwaczy (w tym 481 opryskiwaczy spoza woj. śląskiego). Ponadto w roku sprawozdawczym producenci rolni zakupili 21 nowych opryskiwaczy. Podmioty z innych województw przebadali 485 opryskiwaczy od rolników z województwa śląskiego. Na koniec 2016 r. aktualność badań opryskiwaczy stanowiła 94 %.

Badania opryskiwaczy w 2016 r. prowadzone były przez przedsiębiorców/podmioty wpisane do rejestru przedsiębiorców/podmiotów wykonujących działalność w zakresie potwierdzania sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin. Na terenie woj. śląskiego wpisanych jest do rejestru 9 przedsiębiorców i 2 podmioty prowadzące działalność w ww. zakresie.

4.5. Monitoring zużycia środków ochrony roślin.

W 2016 roku realizowano monitoring zużycia środków ochrony roślin, na podstawie którego Instytut Ochrony Roślin Państwowy Instytut Badawczy - Oddział Sośnicowice opracuje średnie zużycie substancji aktywnej w wytypowanych uprawach, w skali kraju. Zgodnie z opracowanym harmonogramem, badaniem objęto następujące uprawy: burak cukrowy, cebula, grusza, kukurydza, marchew, pszenżyto ozime. Gospodarstwa do wizytowania wylosowane zostały przez GUS w oparciu o Krajowy Rejestr Gospodarstw Rolnych i Leśnych.

W województwie śląskim przeprowadzono ankiety w 81 wytypowanych gospodarstwach. Wyniki przeprowadzonych ankiet przedstawia poniższy wykres.

4.6. Nadzór nad podmiotami upoważnionymi do prowadzenia badań skuteczności środków ochrony roślin.

Na terenie województwa śląskiego w okresie sprawozdawczym badania skuteczności środków ochrony roślin prowadzone były przez następujące podmioty, upoważnione przez Głównego Inspektora:

- Instytut Ochrony Roślin - Państwowy Instytut Badawczy Oddział Sośnicowice,
- Bayer Sp. z o. o. w Warszawie,
- Eurofins Agrosience Services Sp. z o. o.,
- Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach.

Badania prowadzone są na zlecenie producenta środka i wykonywane są zgodnie z wymogami dobrej praktyki doświadczalnej tj. praktyki zgodnej z zaleceniami Europejskiej i Śródziemnomorskiej Organizacji Ochrony Roślin EPPO. Zasady te wprowadzone są dla zapewnienia wysokiej jakości prowadzonych badań oraz dla ujednoczenia zasad, według których są one wykonywane tak, aby mogły zagwarantować odpowiednią ich jakość i wzajemne uznawanie dokumentów z badań skuteczności działania środków ochrony roślin, wśród państw Unii Europejskiej przy rejestracji środków ochrony roślin.

Nadzór nad podmiotami upoważnionymi do przeprowadzania badań, zgodnie z art. 80 pkt. 2 ustawy o ochronie roślin, sprawuje Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa. W ramach nadzoru w roku sprawozdawczym przeprowadzono w wytypowanych przez Główny Inspektorat podmiotach 5 kontrole doświadczeń, założonych w cyklu wiosennym i jesiennym ze środkami przewidzianymi do rejestracji, w zakresie:

- badania skuteczności działania fungicydów w zwalczaniu chorób grzybowych w uprawie jęczmienia, pszenżyta, żyta, rzepaku
- badania skuteczności działania zaprawy fungicydowej w zwalczaniu chorób grzybowych w uprawie jęczmienia.

Ponadto przeprowadzono 3 kontrole sprawozdań końcowych z badań skuteczności działania środków ochrony roślin. Kontrole doświadczeń i sprawozdań z badań skuteczności działania środków ochrony roślin nie wykazały żadnych nieprawidłowości.

V. OCENA I KONTROLA MATERIAŁU SIEWNEGO.

Dział Nadzoru Nasiennego realizując zapisy ustaw:

- z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie (Dz. U. z 2012 r. poz. 1512 r. z późn. zm.),
- z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2016 r. poz. 2041,2246),
- z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. z 2015 r. poz. 806),
- z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. z 2015 r. poz. 497, z 2016 r. poz. 1001, 1579)

a także stosownych aktów wykonawczych – sprawuje nadzór nad całym procesem wytwarzania, oceny i przechowywania materiału siewnego a także nad jego obrotem.

Kierunki i zakres działań kontrolnych wynikają z bieżących problemów występujących w rolnictwie i mają na celu rozwiązanie lub ograniczenie ich negatywnych skutków z korzyścią dla polskiego rolnictwa.

5.1. Ocena polowa materiału siewnego.

W ramach nadzoru nad wytwarzaniem i oceną materiału siewnego realizowane są urzędowe działania mające na celu wyeliminowanie z produkcji materiału siewnego nie gwarantującego uzyskania dobrych wyników w zakresie jakości i plonowania.

Lustracje plantacji nasiennych przeprowadza się w odpowiednich stadiach rozwojowych, pozwalających określić tożsamość i czystość odmianową, jakość produkowanego materiału, zagrożenie lub stopień występowania chorób i szkodników roślin, poziom agrotechniki. Na podstawie wyników oceny polowej wystawia się świadectwa oceny polowej plantacji nasiennych. W 2016 roku ocenie polowej poddano 301 plantacji nasiennych roślin rolniczych o łącznej powierzchni 2625,04 ha. Dominującą powierzchnię wśród plantacji nasiennych roślin rolniczych zajmują rośliny zbożowe.

Tabele nr 1, 2 i 3 oraz wykresy nr 1 i 2 przedstawiają wyniki oceny polowej dotyczące plantacji roślin rolniczych ocenionych w roku 2016.

Tabela nr 1

Plantacje nasienne roślin rolniczych

Grupa roślin	2016 rok	
	liczba plantacji (szt.)	powierzchnia (ha)
zbożowe	205	2273,32
sadzeniaki ziemniaka	7	26,96
bobowate grubonasienne	45	231,00
bobowate drobnonasienne	8	15,02
wiechlinowate	19	29,70
inne rolnicze	8	21,50
oleiste	7	19,70
włókniste	2	7,84
łącznie	301	2625,04

Liczba plantacji w poszczególnych grupach roślin

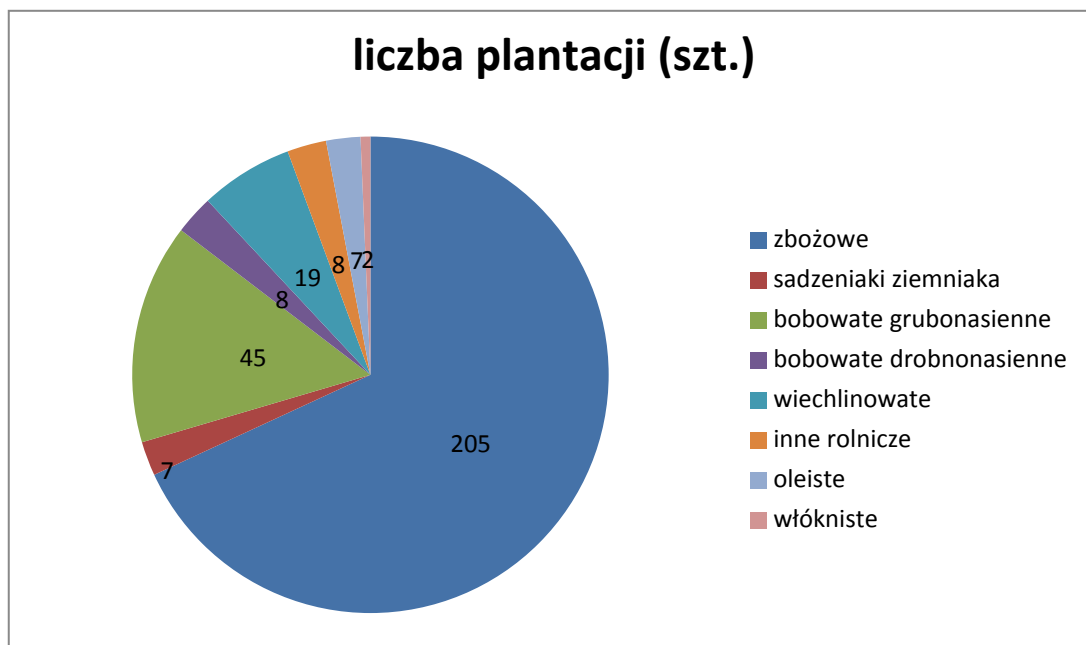

Tabela nr 2

Plantacje nasienne roślin zbożowych

Gatunek	2016 rok	
	liczba plantacji (szt.)	powierzchnia (ha)
pszenica ozima	68	1126,11
pszenica jara	16	203,08
jęczmień ozimy	7	46,42
jęczmień jary	44	397,07
żyto	1	25,00
pszenżyto	31	285,69
owies	38	189,95
łącznie	205	2273,32

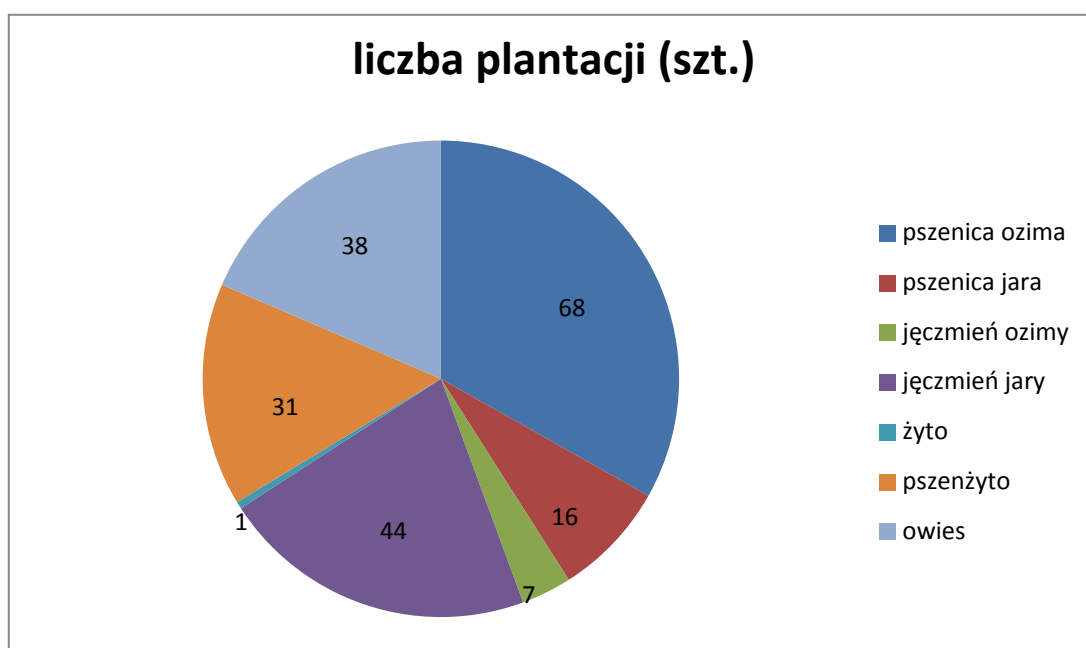

Tabela nr 3

Dyskwalifikacje plantacji nasiennych roślin rolniczych

Grupa roślin	2016rok
	powierzchnia (ha)
zbożowe	6,20
bobowate grubonasienne	6,50

Najczęstsze przyczyny dyskwalifikacji to:

- zachwaszczenie,
- inne odmiany,
- izolacja przestrzenna.

Ocenę polową plantacji nasiennych gatunków rolniczych wykonywało jedenastu kwalifikatorów urzędowych oraz trzynastu kwalifikatorów akredytowanych. Plantacje sadzeniaków ziemniaka oceniało trzech kwalifikatorów urzędowych.

Prawidłowość dokonywania oceny przez kwalifikatorów urzędowych i akredytowanych podlega kontroli i prowadzona jest zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 maja 2014 r. w sprawie szkoleń z zakresu oceny materiału siewnego, wymagań do wykonywania tej oceny oraz nadzoru i kontroli pracy podmiotów dokonujących tej oceny (Dz.U. z 2014 r. poz. 697).

Kontrola urzędowych kwalifikatorów została przeprowadzona przez pięciu pracowników Działu Nadzoru Nasiennego. Przeprowadzono 20 kontroli w miesiącu czerwcu, lipcu i sierpniu w ramach których skontrolowano 18 plantacji.

W przypadku każdego kwalifikatora skontrolowano wymaganą liczbę plantacji poddanych ocenie (min. 5%).

Skontrolowano pracę jedenastu kwalifikatorów urzędowych.

Kontrola pracy urzędowych kwalifikatorów potwierdziła słuszność ich decyzji.

Kontrolę pracy akredytowanych kwalifikatorów przeprowadzili kwalifikatorzy urzędowi, zatrudnieni w oddziałach WIORiN.

Przeprowadzono 19 kontroli w miesiącu, czerwcu i lipcu w ramach których skontrolowano 20 plantacji. W przypadku każdego kwalifikatora skontrolowano wymaganą liczbę plantacji poddanych ocenie (min. 5%). Skontrolowano trzynastu kwalifikatorów akredytowanych. Nie wniesiono uwag do ich pracy.

Wymagane metody oceny polowej, w 2016 roku, były stosowane poprawnie zarówno przez kwalifikatorów urzędowych jak i akredytowanych.

5.2. Ocena cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka.

Ocenę cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka przeprowadził jeden urzędowy kwalifikator.

Wiosną 2016 roku ocenie cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka poddano 1 partię o całkowitej masie 30,00 ton.

Jesienią poddano ocenie cech zewnętrznych 1 partię sadzeniaków ziemniaka o łącznej masie 50,00 ton.

W ramach nadzoru nad pracą kwalifikatorów przeprowadzono dwie kontrole, podczas oceny cech zewnętrznych dwóch partii sadzeniaków ziemniaka o masie 80 ton, która potwierdziła prawidłowość wykonanej oceny.

5.3. Wytwarzanie i ocena polowa materiału rozmnożeniowego i nasadzeniowego.

Materiał sadowniczy

Sadowniczy materiał szkółkarski wytwarzany jest w dwóch grupach:

- materiał kategorii elitarny i kwalifikowany – podlegający ocenie urzędowej,
- materiał kategorii CAC – podlegający ocenie przez producenta oraz kontroli wytwarzania dokonywanej przez wojewódzkiego inspektora.

Ocenie urzędowej, dokonywanej na wniosek producenta, poddano 31 plantacji sadowniczego materiału szkółkarskiego, o ogólnej powierzchni 18,00 ha, w obrębie 19 gospodarstw szkółkarskich. Ocenę przeprowadziło sześciu upoważnionych kwalifikatorów. Dwaj kwalifikatorzy zostali poddani kontroli pod kątem prawidłowości przeprowadzenia oceny polowej. Kontrole przeprowadzono podczas dokonywania oceny, w 2 gospodarstwach szkółkarskich, na 4 plantacjach, o łącznej powierzchni 2,39 ha. W 2016 r. jeden z pracowników uzyskał upoważnienie Wojewódzkiego Inspektora do dokonywania oceny polowej materiału szkółkarskiego. Jego praca nadzorowana była przez doświadczonych kwalifikatorów podczas dokonywania oceny w 3 szkółkach, na 5 plantacjach, o łącznej powierzchni 1,14 ha. Nie stwierdzono nieprawidłowości w pracy kwalifikatorów.

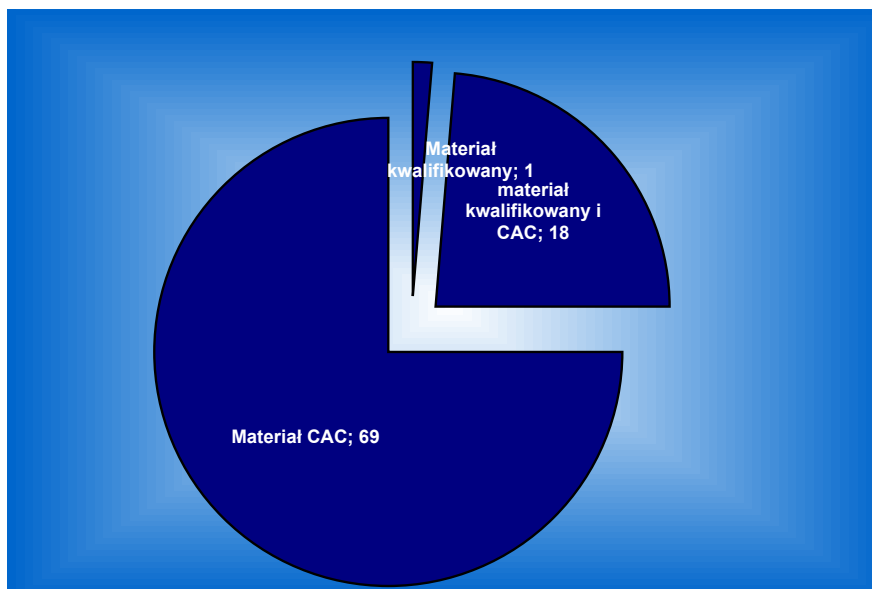
Jako kwalifikowany materiał szkółkarski wytwarzane są przede wszystkim drzewka owocowe. Większość produkowanych krzewów jagodowych i całość produkcji sadzonek truskawki stanowią rośliny kategorii CAC.

Wielkość produkcji materiału kategorii kwalifikowany i CAC w poszczególnych gatunkach przedstawiają wykresy nr 4 i 5.

Ilości gospodarstw produkujących sadowniczy materiał szkółkarski poszczególnych kategorii przedstawia wykres nr 3.

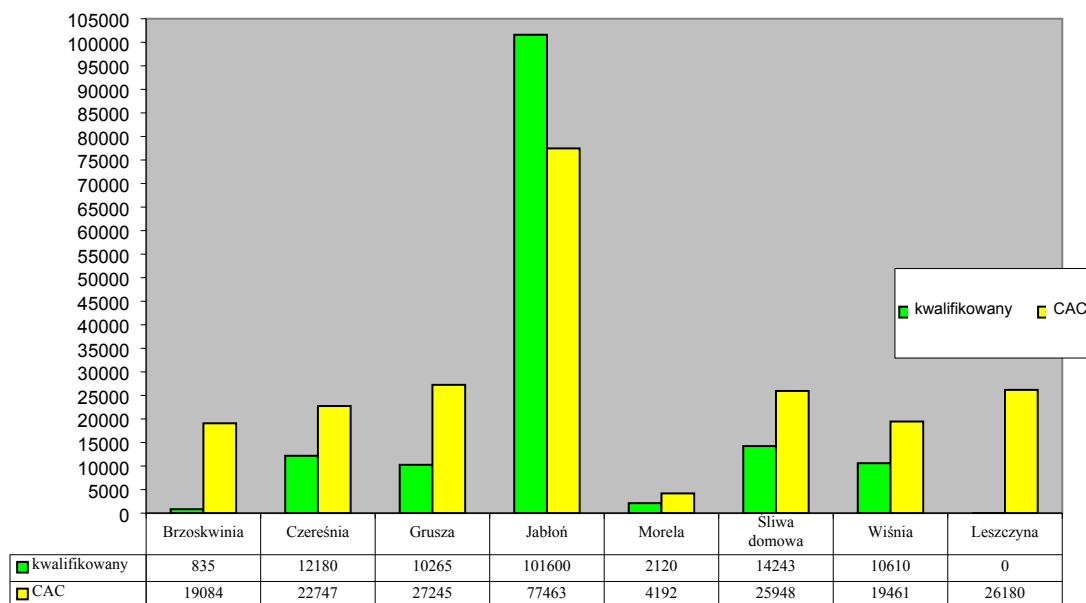
Wykres nr 3

Liczba gospodarstw produkujących materiał szkółkarski w poszczególnych grupach

Wykres nr 4

Wielkość produkcji drzewek owocowych kategorii kwalifikowany i CAC w szt.

Wielkość produkcji krzewów owocowych kategorii kwalifikowany i CAC w szt.

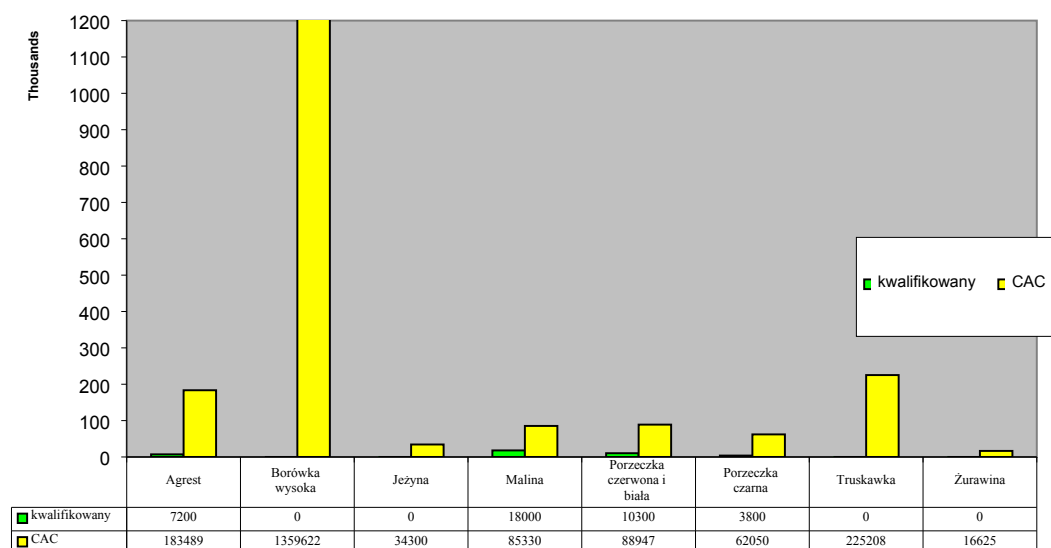

Tabela nr 4

Zestawienie ilości plantacji dla rodzajów kwalifikowanego materiału szkółkarskiego

L.p.	Rodzaj plantacji	Ilość plantacji	Powierzchnia w ha
1.	Szkółki drzew owocowych	15	8,35
2.	Szkółki krzewów jagodowych	1	0,36
3.	Plantacje podkładek wegetatywnych	9	7,15
4.	Plantacje podkładek generatywnych	3	0,20
5.	Plantacje sadzonek malin	1	0,30
6.	Sady mateczne do pozyskiwania zrazów	1	2,18
7.	Sady mateczne do pozyskiwania nasion	1	0,02

Zgodnie z wymaganiami, materiał szkółkarski kategorii CAC podlega kontroli wytwarzania przynajmniej raz w sezonie wegetacyjnym. Kontrolą w tym zakresie objęto 132 plantacje, o łącznej powierzchni 38,05 ha.

Materiał rozmnożeniowy i nasadzeniowy roślin ozdobnych oraz warzywnych.
Obowiązek przeprowadzania kontroli wytwarzania, na podobnych zasadach, dotyczy również materiału rozmnożeniowego i nasadzeniowego roślin ozdobnych oraz warzywnych.

W ramach realizacji tego zadania dokonano kontroli:

- 82 plantacji roślin warzywnych, o łącznej powierzchni 8,05 ha,
- 550 plantacji roślin ozdobnych, o łącznej powierzchni 410,05 ha.

5.4. Uprawy winorośli.

Kontrole upraw winorośli prowadzone w 2016 roku miały dwojaki charakter i stanowiły realizację zadań nałożonych na Wojewódzki Inspektorat:

- przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa,
- na mocy art. 27 oraz 45 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. z 2016 r. poz. 859).

W pierwszym przypadku zadaniem było przeprowadzenie kontroli u producentów prowadzących wytwarzanie materiału rozmnożeniowego winorośli.

W ramach realizacji zadania skontrolowano 24 plantacje winorośli, o łącznej powierzchni 0,78 ha.

W drugim przypadku kontrole stanowiły realizację obowiązku przeprowadzenia lustracji upraw winorośli, z których winogrona przeznaczone są do wyrobu wina gronowego, przeznaczonego do obrotu.

Ilość kontroli przeprowadzonych w tym zakresie uzależniona jest od:

- ilości podmiotów zarejestrowanych w ewidencji prowadzonej przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego i zgłaszanych co roku do kontroli przez ARR w formie „Informacji dotyczącej lokalizacji upraw winorośli”,
- ilości podmiotów zgłoszonych przez Wojewódzkiego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych we wniosku o przeprowadzenie kontroli upraw winorośli w związku z przeprowadzaniem certyfikacji wina.

W 2016 r. Prezes Agencji Rynku Rolnego przesłał informację o zgłoszeniu sześciu producentów. U wszystkich przeprowadzono wymagane kontrole. Powierzchnia kontrolowanych upraw wyniosła 4,63 ha.

Przeprowadzono również kontrolę u dwóch producentów, na wniosek Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych, w związku z certyfikacją wina.

5.5. Oznakowania dla elitarnego i kwalifikowanego materiału siewnego.

W 2016 r. wydano następujące ilości oznakowań:

- etykiety urzędowe – paszporty roślin dla materiału szkółkarskiego - 34524szt.,
- etykiety urzędowe – paszporty roślin dla sadzeniaków ziemniaka - 1600 szt.,
- etykiety urzędowe dla materiału szkółkarskiego - 1290 szt.

5.6. Kontrola materiału siewnego.

Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa, zgodnie ze swymi właściwościami nałożonymi przez ustawę o nasiennictwie i ustawę o ochronie roślin, pełni obowiązki urzędu kontrolującego jakość materiału siewnego znajdującego się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Kontrola przechowywania materiału siewnego.

Kontrola przechowywania polega na:

- sprawdzeniu warunków składowania materiału siewnego, które zabezpieczają partię przed nadmiernym zawilgoceniem lub przesuszeniem, przemrożeniem, szkodnikami magazynowymi,
- sprawdzeniu prawidłowości opakowania i oznakowania materiału siewnego bądź tylko oznakowania materiału siewnego, umożliwiające identyfikację partii materiału siewnego.

Dane liczbowe dotyczące kontroli prawidłowości przechowywania materiału siewnego roślin rolniczych, warzywnych, ozdobnych i szkółkarskich przedstawia tabela nr 5.

Tabela nr 5

Kontrola przechowywania materiału siewnego

Grupa roślin	2016 rok	
rośliny rolnicze	2 786 partii	3 673 t.
rośliny warzywne	11 108 partii	10 924 kg
materiał nasadzeniowy i rozmnożeniowy roślin warzywnych:		
- rośliny	3 174 286 sztuk	
- cebula dymka	161 partie	6 303 kg
materiał nasadzeniowy i rozmnożeniowy roślin ozdobnych:		
- nasiona	8 194 partii	
- rośliny	13 531 710 sztuk	704 kg
- cebulki	326 623 sztuk	
materiał sadowniczy	2 910 780 sztuk	
sadzonki winorośli	21 195 sztuk	

Kontrola obrotu materiałem siewnym.

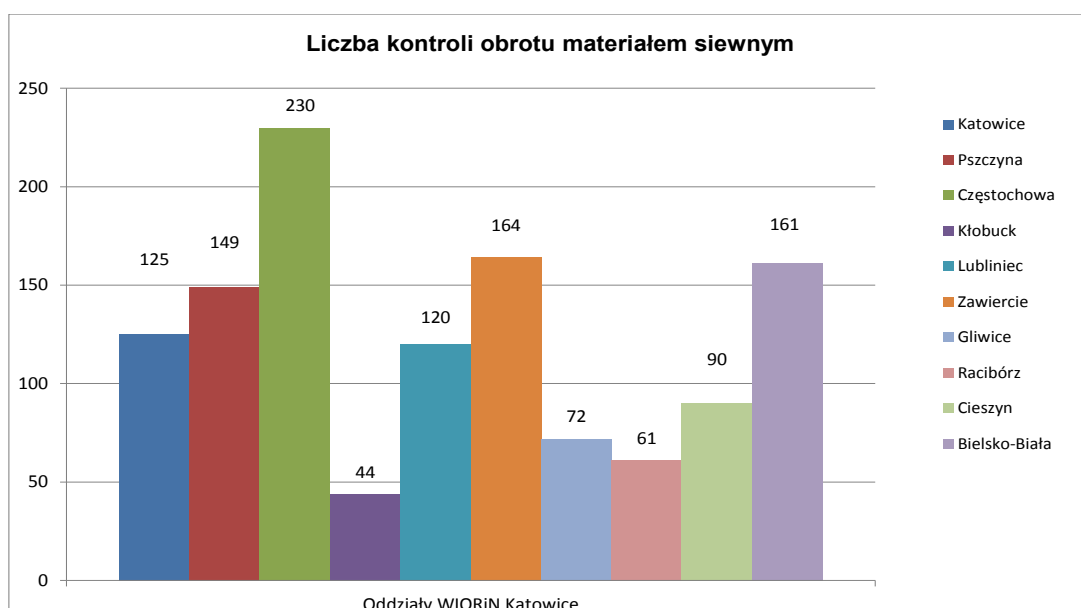
Obrót materiałem siewnym kontrolowano w przedsiębiorstwach nasiennych, u rolników, w hurtowniach, detalicznych punktach obrotu oraz u dostawców.

Zadaniem kontroli obrotu materiałem siewnym jest ocena jego legalności i przestrzegania wymagań obowiązujących w obrocie, a w efekcie eliminacja zaistniałych nieprawidłowości.

W 2016 roku Oddziały WIORiN Katowice przeprowadziły łącznie 1216 kontroli obrotu materiałem siewnym.

Kontrolę materiału siewnego prowadzą pracownicy oddziałów Wojewódzkiego Inspektoratu. Liczbę kontroli przeprowadzonych przez poszczególne podległe jednostki terenowe obrazuje wykres nr 6.

Wykres nr 6

Kontrolę obrotu materiałem siewnym i materiałem szkółkarskim przedstawiają Tabele nr 6 i 7.

Tabela nr 6

Kontrola obrotu materiałem siewnym

Grupa roślin	2016 rok	
	liczba partii (szt.)	masa (t.) (j.s.)
zboża ozime	318+3	3938 t + 47 j.s.
zboża jare	316	1396 t
kukurydza	82+122	53 t + 2450 j.s.
sadzeniaki ziemniaka	107	306 t
bobowate grubonasienne	67	703 t
bobowate drobnonasienne	97	18 t
wiechlinowate	950	81 t
oleiste i włókniste	19+20	5 t + 264 j.s.
burak pastewny	36	4,17 t
nasiona warzyw	6729	7,679 t

Tabela nr 7

Kontrola obrotu materiałem szkółkarskim

Rodzaj materiału szkółkarskiego	Ilość (szt)
drzewa owocowe	463 278
krzewy jagodowe	2 084 829
podkładki	1 521 100
sadzonki truskawki	216 873
inny materiał szkółkarski	38 624
materiał ozdobny	15 810 542

Dla całości kontrolowanego materiału siewnego sprawdzono wymaganą dokumentację oraz prawidłowość jego opakowania i oznakowania.

W ramach urzędowej kontroli, z partii materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych wprowadzanych do obrotu, pobrano 414 prób kontrolnych do oceny laboratoryjnej.

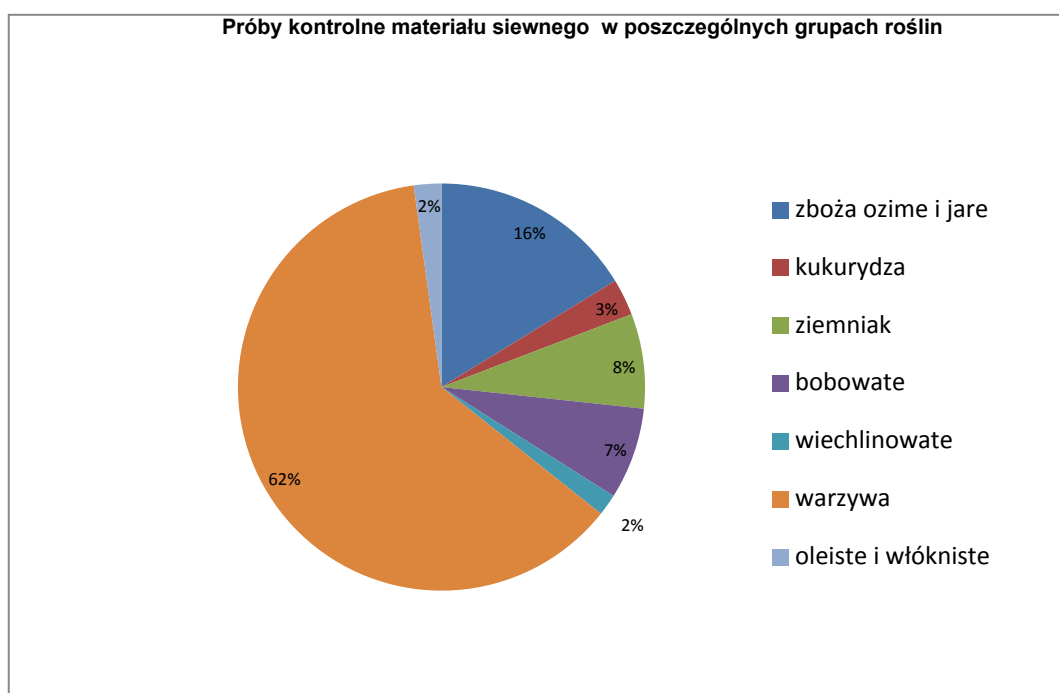
W tabeli nr 8 wykazano ilości prób kontrolnych pobranych w poszczególnych grupach roślin.

Dane wykazane w tabeli obejmują także liczbę prób pobranych do kontrolnej oceny weryfikacyjnej i do kontrolnej oceny cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka, próby pobrane w ramach monitoringu GMO oraz próby pobrane w ramach kontroli pracy próbobiorców akredytowanych, z partii materiału siewnego znajdującego się w obrocie.

Tabela nr 8

Próby kontrolne

Grupa roślin	Ilość (szt.)
zboża ozime	37
zboża jare	30
kukurydza	12
sadzeniaki ziemniaka	31
bobowate grubonasienne	19
bobowate drobnonasienne	11
wiechlinowate	7
oleiste i włókniste	9
inne rolnicze	2
nasiona warzyw	256
Łącznie	414

W 2016 r. wydano 4 **decyzje zakazujące** prowadzenia obrotu materiałem siewnym, który nie spełniał wymagań jakościowych - w trzech przypadkach ze względu na zbyt niską zdolność kiełkowania, w przypadku jednej decyzji w związku ze stwierdzeniem szkodnika magazynowego – strąkowca grochowego.

Tabele nr 9, 10 ukazują dane liczbowe dotyczące materiału siewnego zakwestionowanego w wyniku laboratoryjnych badań kontrolnych.

Tabela nr 9

Materiał siewny wycofany z obrotu na podstawie decyzji

Grupa roślin	Masa
nasiona warzyw	0,372 kg
nasiona bobowatych grubonasiennych	1,2 t

Tabela nr 10

Z materiału dopuszczonego do obrotu nie odpowiadało wymaganiom jakościowym

Grupa roślin	Masa
nasiona bobowatych grubonasiennych	17,8 t
nasiona bobowatych drobnonasiennych	0,08 t
nasiona wiechlinowatych	0,023 t
nasiona warzyw	28,52 t

5.7. Monitoring GMO.

W ramach prowadzonego monitoringu na obecność organizmów modyfikowanych genetycznie pobrano:

- sześć prób z materiału siewnego kukurydzy,
- cztery próby z materiału siewnego rzepaku ozimego.

Wyniki badań laboratoryjnych nie ujawniły w pobranych próbach występowania organizmów modyfikowanych genetycznie.

Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa przekazuje wyniki przeprowadzonych badań monitoringowych do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz do Ministerstwa Środowiska.

5.8. Kontrola zakazu stosowania materiału siewnego odmian kukurydzy.

Kontrole prowadzone są w związku z nałożonym na Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa, ustawowym obowiązkiem kontroli przestrzegania zakazu stosowania materiału siewnego kukurydzy oraz ziemniaka odmian określonych w rozporządzeniach:

- z dnia 2 stycznia 2013 r. w sprawie zakazu stosowania materiału siewnego odmian kukurydzy MON810 (Dz.U. z 2013 r. poz. 39 z późn. zm.),
- z dnia 2 stycznia 2013 r. w sprawie zakazu stosowania materiału siewnego ziemniaka odmiany Amflora (Dz. U. z 2013 r. poz. 27).

Na terenie województwa zaplanowano przeprowadzenie 250 kontroli oraz pobranie 34 prób materiału roślinnego do badań na obecność modyfikacji genetycznej, wykonywanych przez Laboratorium Wojewódzkie w Rzeszowie.

Plan został zrealizowany w całości. W ramach kontroli wykonano ponadto 60 prób polowych, tj. testów paskowych.

5.9. Spotkania informacyjne.

Przeprowadzono 941 indywidualnych spotkań informacyjnych z podmiotami wytwarzającymi materiał siewny oraz prowadzącymi obrót materiałem siewnym. Podczas spotkań informacyjnych informowano o zmianach w przepisach prawnych, nowych wymaganiach w ocenie i obrocie materiałem siewnym oraz omawiano organizację oceny polowej materiału siewnego.

5.10. Ewidencja przedsiębiorców prowadzących obrót materiałem siewnym.

Zgodnie z art. 84 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie, obrót materiałem siewnym roślin rolniczych i warzywnych może prowadzić przedsiębiorca, w tym przedsiębiorca wytwarzający materiał siewny, który zgłosi zamiar prowadzenia obrotu tym materiałem siewnym **wojewódzkiemu inspektorowi, właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę przedsiębiorcy, albo miejsce wykonywania działalności gospodarczej, jeżeli jest inne niż miejsce zamieszkania przedsiębiorcy – w przypadku gdy przedsiębiorcą jest osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą**. Zgłoszenia dokonuje się w terminie 7 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia prowadzenia obrotu materiałem siewnym. Obowiązek zgłoszenia do ewidencji dostawców nie dotyczy:

- rolnika, w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, prowadzącego obrót materiałem siewnym roślin rolniczych i warzywnych wytworzonym w posiadanym gospodarstwie (rolnik prowadzący obrót materiałem siewnym wytworzonym w posiadanym gospodarstwie ma obowiązek uzyskania wpisu do **ewidencji rolników** – co wynika z art. 86 ustawy o nasiennictwie),
- podmiotu prowadzącego sprzedaż materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych wyłącznie dla nieprofesjonalnych odbiorców.

W 2016 r. do ewidencji przedsiębiorców prowadzonej przez Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa wpisano 20 przedsiębiorców oraz wykreślono 15 przedsiębiorców. Na dzień 31 grudnia 2016 r. w ewidencji figurowało 422 przedsiębiorców.

5.11. Ewidencja rolników prowadzących obrót materiałem siewnym.

Zgodnie z art. 86 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie, rolnik w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, może prowadzić obrót materiałem siewnym roślin rolniczych i warzywnych wytworzonym w posiadanym gospodarstwie, jeżeli zgłosi zamiar prowadzenia obrotu tym materiałem siewnym **wojewódzkiemu inspektorowi właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania rolnika**. Zgłoszenia dokonuje się w terminie 7 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia prowadzenia obrotu materiałem siewnym.

W 2016 r. nie dokonano wpisów ani wykreśleń z ewidencji rolników prowadzonej przez Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Na dzień 31 grudnia 2016 r. w ewidencji figurowało 9 rolników.

5.12. Ewidencja dostawców prowadzących obrót materiałem siewnym.

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie, obrót materiałem szkółkarskim, materiałem rozmnożeniowym lub materiałem nasadzeniowym roślin warzywnych i ozdobnych oraz sadzonkami winorośli może prowadzić dostawca, w tym dostawca wytwarzający taki materiał, jeżeli zgłosi zamiar prowadzenia obrotu tym materiałem siewnym **wojewódzkiemu inspektorowi właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę dostawcy, albo miejsce wykonywania działalności gospodarczej, jeżeli jest inne niż miejsce zamieszkania dostawcy – w przypadku gdy dostawcą jest osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą**. Zgłoszenia dokonuje się w terminie 7 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia prowadzenia obrotu materiałem siewnym.

Obowiązek zgłoszenia do ewidencji dostawców nie dotyczy:

- podmiotu prowadzącego sprzedaż materiału rozmnożeniowego lub materiału nasadzeniowego roślin warzywnych i ozdobnych, sadzonek winorośli oraz materiału szkółkarskiego, jeżeli ten materiał siewny jest przeznaczony wyłącznie dla nieprofesjonalnych odbiorców;
- producenta materiału rozmnożeniowego lub materiału nasadzeniowego roślin warzywnych i ozdobnych, sadzonek winorośli oraz materiału szkółkarskiego, który wytwarza i sprzedaje ten materiał na terenie tego samego powiatu, jeżeli ten materiał siewny jest przeznaczony wyłącznie dla nieprofesjonalnych odbiorców.

W 2016 r. do ewidencji dostawców prowadzonej przez Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa:

- wpisano 24 dostawców sadowniczego materiału szkółkarskiego, 15 dostawców sadzonek winorośli, 28 dostawców materiału rozmnożeniowego lub nasadzeniowego roślin warzywnych oraz 68 dostawców materiału rozmnożeniowego lub nasadzeniowego roślin ozdobnych,
- wykreślono 12 dostawców sadowniczego materiału szkółkarskiego, 6 dostawców sadzonek winorośli, 8 dostawców materiału rozmnożeniowego lub nasadzeniowego roślin warzywnych oraz 16 dostawców materiału rozmnożeniowego lub nasadzeniowego roślin ozdobnych.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. w ewidencji dostawców prowadzonej przez Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa figurowało:

- 299 dostawców sadowniczego materiału szkółkarskiego,
- 169 dostawców sadzonek winorośli,
- 251 dostawców materiału rozmnożeniowego lub nasadzeniowego roślin warzywnych,
- 557 dostawców materiału rozmnożeniowego lub nasadzeniowego roślin ozdobnych.

5.13. Współpraca z Agencją Rynku Rolnego.

Zgodnie z art. 40e ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, wojewódzki inspektor ochrony roślin i nasiennictwa, na wniosek dyrektora oddziału terenowego Agencji Rynku Rolnego przekazuje nieodpłatnie informacje o przedsiębiorcach wpisanych do ewidencji przedsiębiorców oraz rolnikach wpisanych do ewidencji rolników prowadzących obrót materiałem siewnym, o których mowa w przepisach o nasiennictwie oraz ilości wprowadzonego do obrotu materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany gatunków roślin uprawnych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 40c ust. 6 pkt. 2 w/w ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych.

W 2016 r. na wniosek Oddziału Terenowego Agencji Rynku Rolnego w Katowicach przygotowano i przekazano:

- listę podmiotów wpisanych do ewidencji przedsiębiorców i rolników prowadzących obrót materiałem siewnym,
- informację o ilości materiału siewnego wprowadzonego do obrotu w okresie od 01.07.2014 r. do 30.06.2015 r. na terenie województwa śląskiego,
- pismo dotyczące wpisu podmiotów do ewidencji przedsiębiorców prowadzących obrót materiałem siewnym.

5.14. Pozwolenia na zastosowanie w rolnictwie ekologicznym konwencjonalnego materiału siewnego, nasion lub wegetatywnego materiału nasadzeniowego.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym, producent ekologiczny ubiegający się o pozwolenie na zastosowanie w rolnictwie ekologicznym wegetatywnego materiału nasadzeniowego i nasion do celów uprawy, które nie spełniają wymagań określonych w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego, składa wniosek do wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności przez tego producenta.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 w/w ustawy, wojewódzki inspektor ochrony roślin i nasiennictwa, na zasadach określonych w art. 45 rozporządzenia Komisji (WE) nr 889/2008 z dnia 5 września 2008 r. wydaje, odmawia wydania, zmienia lub cofa pozwolenie na zastosowanie w rolnictwie ekologicznym wegetatywnego materiału nasadzeniowego i nasion do celów uprawy niespełniających wymagań określonych w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego.

W 2016 r. Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa wydał 30 decyzji (zawierających łącznie 83 zezwoleń, 5 odmów i 3 umorzenia) w sprawie pozwolenia na zastosowanie w rolnictwie ekologicznym materiału konwencjonalnego, w tym:

- 23 decyzje w całości zezwalające,
- 5 decyzji w części zezwalających, w części odmawiających,
- 2 decyzje umarzające ze względu na bezprzedmiotowość postępowania – wnioski zostały złożone po terminie siewu i sadzenia.

Przyczyną odmowy wydania pozwoleń była dostępność na rynku materiału ekologicznego danego gatunku lub odmiany.

Podczas 3 kontroli sprawdzono wykonanie 5 decyzji zezwalających:

- 2 decyzje zostały wykonane w całości – ustalono, że producent dokonał zakupu i wysiewu oraz wysadzenia materiału siewnego objętego pozwoleniem,
- 3 decyzje zostały wykonane częściowo – ustalono, że producent dokonał zakupu i wysiewu oraz wysadzenia tylko części materiału siewnego objętego pozwoleniem, natomiast zrezygnował z zakupu i wysiewu oraz wysadzenia pozostałej części.

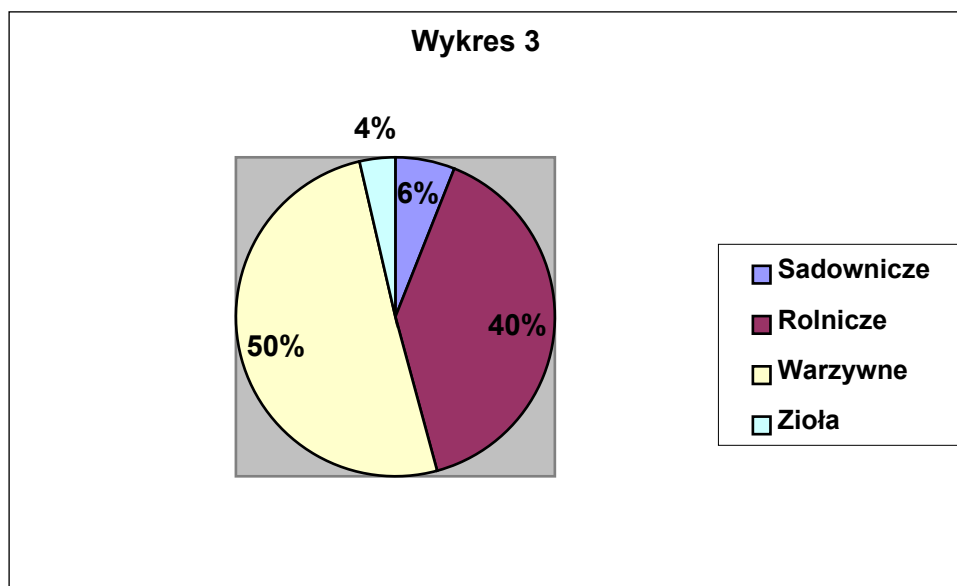
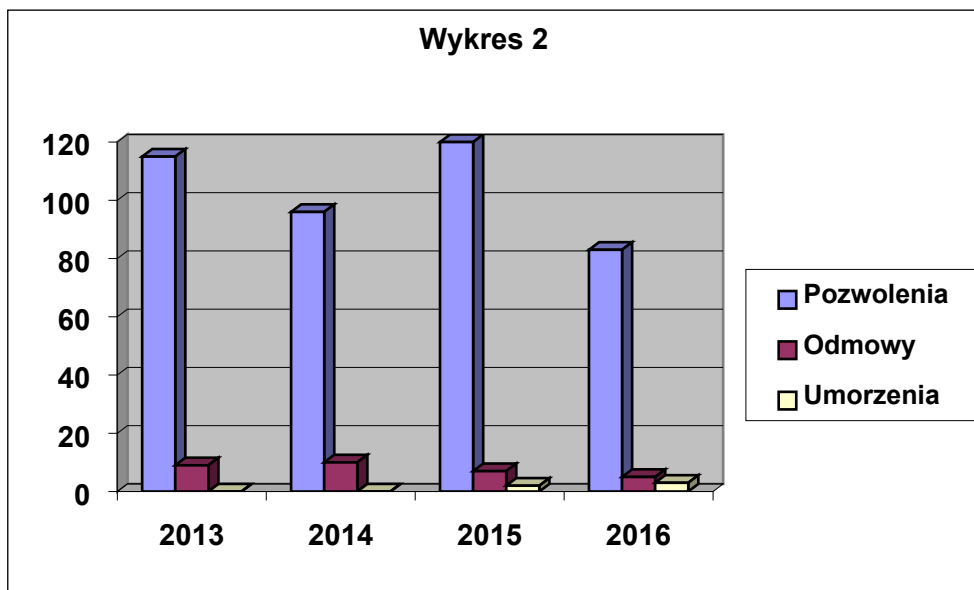
Poniższa tabela obrazuje pozwolenia wydane w 2016 r. dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych.

Zezwolenia w rolnictwie ekologicznym

Gatunek	Liczba wydanych zezwoleń
Bazylija	1
Burak ćwikłowy	4
Cebula dymka	1
Cząber	1
Czosnek	1
Dynia olbrzymia	1
Dynia zwyczajna	1
Facelia błękitna	1
Fasola zwykła karłowa	3
Fasola wielokwiatowa	1
Festulolium	1
Gorczyca biała	2
Jabłoń	3
Jarmuż	1
Kalarepa	1

Gatunek	Liczba wydanych zezwoleń
Kapusta głowiasta biała	2
Kapusta głowiasta czerwona	1
Kapusta włoska	1
Koniczyna biała	2
Koniczyna białoróżowa (szwedzka)	2
Koniczyna czerwona (łąkowa)	2
Konopie włókniste	1
Koper ogrodowy	1
Lucerna siewna	1
Łubin wąskolistny	3
Łubin żółty	1
Majeranek	1
Marchew	2
Mieszanka bobowatych i wiechlinowatych	1
Ogórek	4
Owies zwyczajny jary	4
Papryka	1
Pasternak	1
Pietruszka korzeniowa	1
Pigwa	2
Por	2
Pszenżyto jare	1
Pszenżyto ozime	1
Rzodkiew	1
Rzodkiewka	5
Sałata	4
Seler korzeniowy	2
Tymotka łąkowa	1
Wyka kosmata	1
Ziemniak	2
Życica trwała	1
Życica wielokwiatowa westerwoldzka	2
Żyto ozime	3

Poniższe wykresy przedstawiają ilość wydanych zezwoleń, odmów i umorzeń w latach 2013-2016 r. oraz procentowy udział poszczególnych grup roślin w zezwoleniach wydanych w 2016 r.

5.15. Upoważnienia i akredytacje kwalifikatorów.

Zgodnie z art. 43 ust.1 i ust.2 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. roku o nasiennictwie, (Dz. U. z 2012 r. poz. 1512 ze zmianami) Wojewódzki Inspektor może upoważnić, do dokonywania oceny polowej oraz oceny cech zewnętrznych materiału siewnego, pracowników wojewódzkiego inspektoratu zwanych „urzędowymi kwalifikatorami”. W 2016 roku wydano, dla pracowników inspektoratu, dwa upoważnienia do oceny polowej materiału siewnego oraz jedno upoważnienie do oceny polowej materiału szkółkarskiego.

Oceny polowej materiału siewnego kategorii kwalifikowany, z wyłączeniem sadzeniaków ziemniaka mogą dokonywać również osoby fizyczne, które uzyskały akredytację wojewódzkiego inspektora, zwane „akredytowanymi kwalifikatorami”. W 2016 roku nie udzielono żadnej akredytacji.

5.16. Upoważnienia i akredytacje oraz nadzór nad pracą próbobiorców materiału siewnego z wyłączeniem sadzeniaków ziemniaka.

Zgodnie z art. 47 ust. 1 pkt 1) i 2) ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. roku o nasiennictwie (Dz. U. z 2012 r. poz. 1512 z późn. zm.) próby materiału siewnego pobierają:

- upoważnieni przez Wojewódzkiego Inspektora pracownicy wojewódzkiego inspektoratu zwani urzędowymi próbobiorcami,
- osoby fizyczne, które uzyskały akredytację wojewódzkiego inspektora zwani akredytowanymi próbobiorcami.

Na terenie woj. śląskiego, próby materiału siewnego pobierało 14 próbobiorców urzędowych oraz 5 próbobiorców akredytowanych.

Nadzór nad pracą próbobiorców sprawowany jest w oparciu o rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 maja 2014 r. w sprawie szkoleń z zakresu oceny materiału siewnego, wymagań do wykonywania tej oceny oraz nadzoru i kontroli pracy podmiotów dokonujących tej oceny. (Dz. U. z 2014 r. poz. 697)

W ramach nadzoru:

- przeprowadzono 24 kontrole pracy próbobiorców urzędowych i akredytowanych,
- pobrano do kontrolnych badań laboratoryjnych 23 próby materiału siewnego z partii, 2 próby sadzeniaków ziemniaka oraz 17 duplikatów prób, w ramach kontroli próbobiorców akredytowanych,

Kontrola pracy urzędowych próbobiorców została przeprowadzona przez pracowników Działu Nadzoru Nasiennego.

Kontroli pracy akredytowanych próbobiorców dokonali próbobiorky urzędowi, zatrudnieni w Oddziałach terenowych WIORiN.

VI. UDZIAŁ W SPOTKANIACH PANELOWYCH.

W dniach 29-30 listopada 2016 r. przedstawiciele Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach uczestniczyli w spotkaniu panelowym z przedstawicielami czeskiej służby ochrony roślin w Opawie.

Tematem spotkania były:

- sprawy fitosanitarne, tj.: krajowy system kontroli, wykrycia Ralstonii solanacearum, DMO oraz przemieszczanie ziemniaków oraz
- sprawy z zakresu ochrony roślin i techniki, tj: zasady stosowania i przechowywania środków ochrony roślin, integrowana ochrona roślin, system szkoleń i badań sprawności technicznej opryskiwaczy.

Spotkania takie będą kontynuowane w roku 2017.